

Published and
edited at
938 E. Fourth St.
Bethlehem, Pa.
Subscription
\$1.00 a year
*The
only Hungarian
Lutheran paper
in America.*

ERŐSVÁR

MIGHTY FORTRESS

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
938 E. Fourth St.
Bethlehem, Pa.
Előfizetési ár
egy évre 1 dollár
*Az
egyetlen amerikai
Magyar Evangé-
likus Lap.*

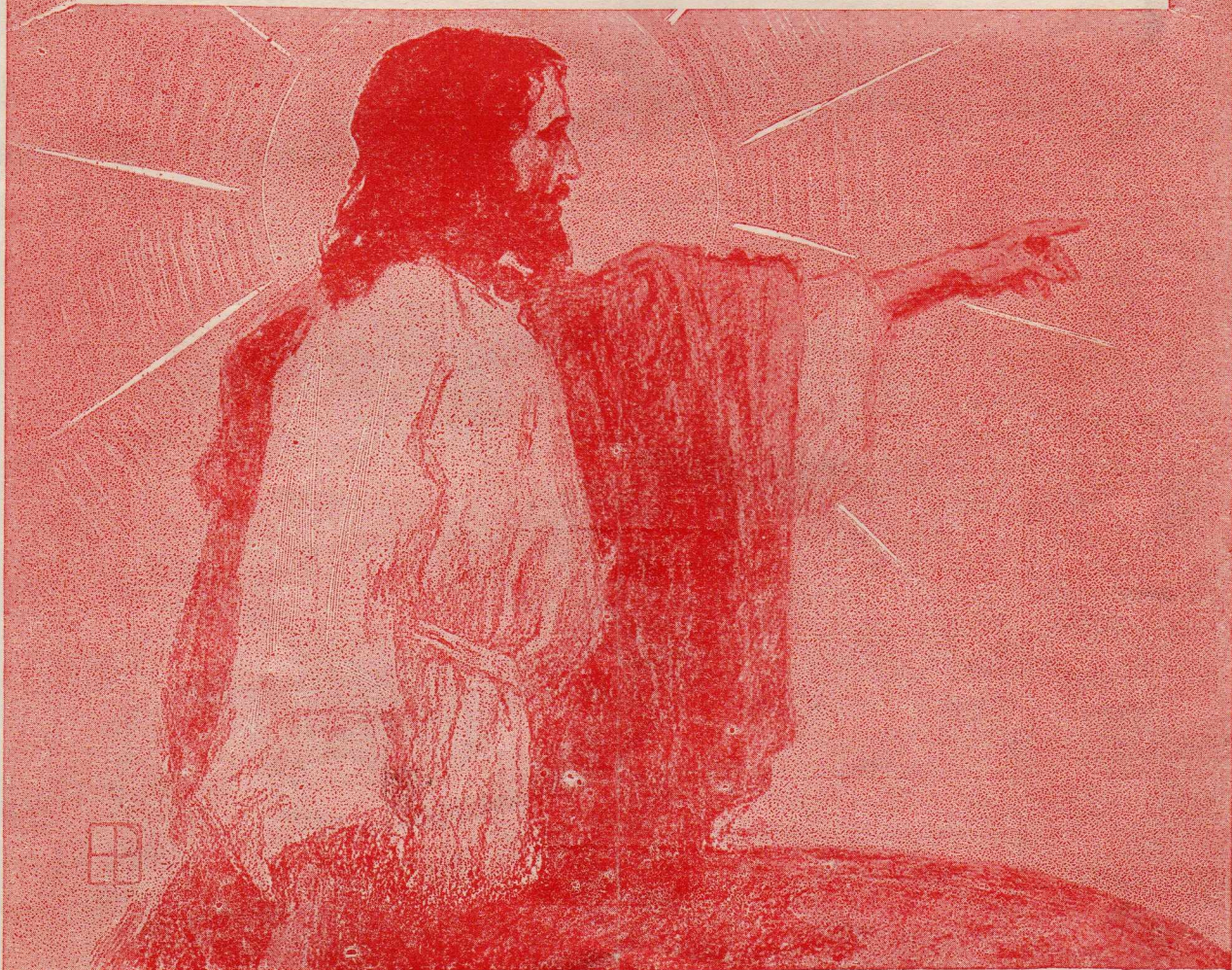
Volume III. Évfolyam.

1934 MÁJUS

Number 8. szám.

És monda nékik: "Elmenvén e széles világra hirdessétek az evangé-
liumot minden teremtsnek . . . Aki hiszen és megkeresztelkedik,
idvezül; aki pedig nem hiszen, elkárhozik . . ."

(Ev. Márk. 16:15-16. v.)

ÁLDÓZÓ CSÜTÖRTÖK

--

ANYÁK NAPJA

--

PÜNKÖSD

SZÁMADÁS

„Kiki köteles számot adni arról, amivel az Ur szolgálatára sáfárkodott. És ez a számadás lelkekbe vág. Mert az Ur az, aki bennünket számoltat. Még pedig nem csupán egyes cselekedeteinkért, amelyeket végeztünk vagy mulasztottunk, hanem inkább azért, hogy tudtuk-e s akartuk-e az evangéliumot diadalmas erővé tenni a tulajdon életünkben és egyházunk építésében? Mert tudnunk kell, hogy ha az Isten világokat kormányzó bölcsessége nehéz idöket bocsát reánk, nem azért teszi, hogy a gyengeségünk, hanem hogy az erőnk legyen nyilvánvalóvá. Az az erő, amely hegyeket tud megmozgatni és lepecsételt sirokat képes felnyitni. Reánk az evangélium híveire ezekben a nehéz idökben, amikor mindenki szenved és sokan elesnek, az a gyönyörű apostoli hívatalás vár, hogy az evangélium világmeggyözö erejéről tegyünk bizonytságot ennek a hitellenség és vakhit meredélyein tántorgó világnak. Azért legyen mai számadásunk kedves gyümölcse a bünbánattól és magunkbaszállásból kisarjadó evangéliumi erő és öntudat.”

RAFFAY SÁNDOR, ev. püspök.

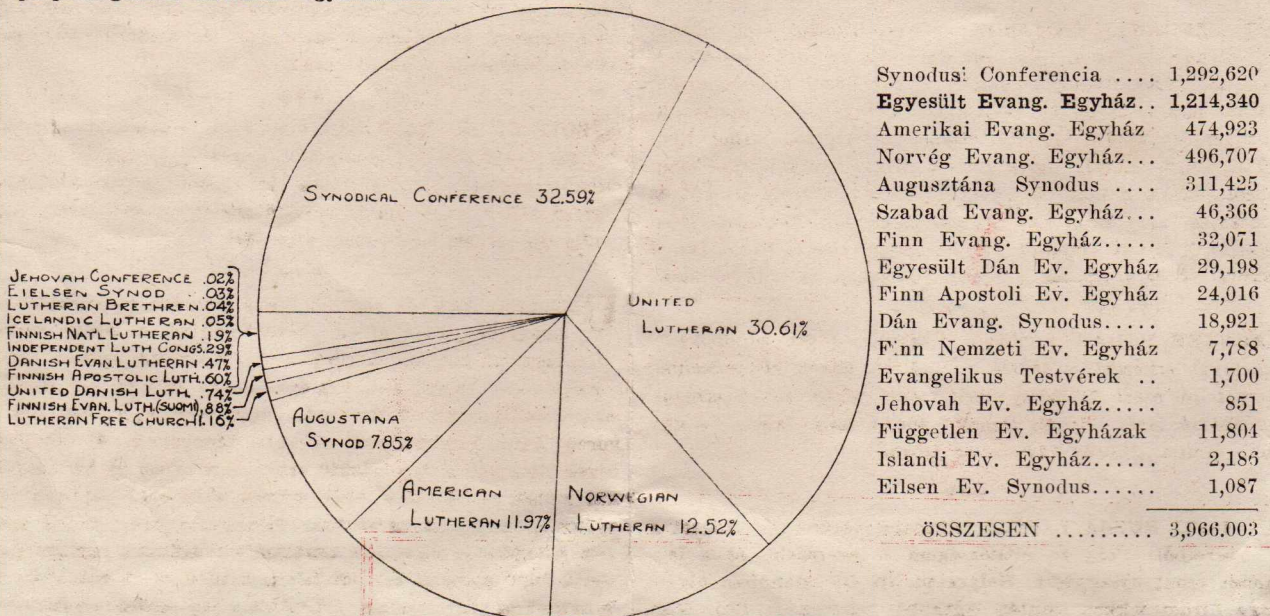
Az Amerikai Egyesült Államok Ág. Hitv. Evang. (Lutheránus) Egyház Grafikai Ábrája.

Bizonyára érdekl evangélikus testvéreinket az alábbi részletezés, amelyet az Egyesült Államok Statisztikai Hivatalának 89. számú jelentése közöl s amely az Egyesült Államok területén élő ág. hitv. evangélikus (lutheránus) testvérek különböző közösségekbe tömörült számarányát tünteti fel.

Evangélikus (lutheránus) egyházunk Amerikában a protestáns egyházak között a harmadik legnagyobb egyház.

Mi magyar evangélikusok az Egyesült Amerikai Egyetemes Egyházba (United Lutheran Church of America) tartozunk. Egyetemes egyházunknak 35 synodusa (kerülete, püspöksége) van.

Nekünk, magyar evangélikusoknak nincs külön synodusunk (egyházi kerületünk), hanem a különböző angol püspökségekhez tartozunk egyházainkkal.

ERŐS VÁR

MIGHTY FORTRESS

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUS FOLYÓIRAT

AMERICAN HUNGARIAN LUTHERAN MONTHLY

Az Amerikai magyar evangélikus egyházak hivatalos lapja.

Official Publication of the American Hungarian
Lutheran Churches.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:—Editorial and Publ. Office:
938 E. FOURTH STREET, BETHLEHEM, PA.

“Application for entry as second-class matter is pending.”

Előfizetési ár: \$1.00 egy évre — Subscription Rate: \$1.00
per year.

Canadian Postage 50c extra; Foreign postage \$1.50 extra.

Főszerkesztő: REV. DR. E. A. STIEGLER, Editor-in-Chief,
Bethlehem, Pa.

Felölős szerkesztő és kiadó:

REV. JOHN ORMAY, Managing Editor and Publisher,
Bethlehem, Pa.

Társszerkesztők: — Contributing Editors:

REV. JAMES BECKER REV. ANDREW M. LEFFLER
Detroit, Mich. Pittsburgh, Pa.

Munkatársak: — Staff Correspondents:

Rev. Gabriel Brachna, New York City
Rev. Stephen Ruzsa, Oberlin, O.
Rev. Alexander Pölöskey, Caldwell, N. J.
Rev. Alexander Szabó, New Brunswick, N. J.
Rev. Stephen Szmodis, Perth Amboy, N. J.
Rev. John L. De Papp, Windsor, Ont.
Rev. Charles Szebik, Montreal, P. Q.

A VÁR FOKÁRÓL

TI SZEGÉNY TAMÁSOK. Ott álltatok a Krisztust környezve, beteg kétkedő szivetekben nem értettétek meg az “Élet Evangéliumát.” — Romokról álmodoztatok, amikor mások építettek. Vakságotokban — látni akartatok. Hitetlenségekkel megrövidítettétek életeteket. Ahol romolni kellett mindig ott voltatok. Kigyó fullánkjaival megsebesítettétek a bizó, tettere kész szivet. Vártunk titeket és eljöttetek, az “Erős Vár” körül össze gyülekeztetek, látni akarjátok a vár omlását, melyet isteni kéz épített. Hull a vakolat — de a vár áll. Szegény Tamáskák ne csüggedjete!

PÉNTEK PÁL-tól, a clevelandi egyház hithű gondnokától levél érkezett, s levele az “Erős Vár” kőműveseinek nagyon jól esett. Méltóan viseli szent Pál nevét, az apostoltól öröklé hitét. Hinni, remélni tud ő hála Isten, — úgy mint tanuló: “Erős várunk az Isten.”

VALASZ RUZSA LASZLÓ lelkésztestvérünknek: Idézet a levélből: “Az én hitközségem a legerősebb és a legtöbbet tehet újságodért. Helyzetem itt Clevelandban olyan, hogy hirdetésekben szintén legtöbbet tehetek az Erős Várért. A magyar ev. papok közül senki sem tehet annyit az

újságodért mint én.” — **VÁLASZ:** Épen ezért várjuk tőled Ruzsa testvér a legtöbbet, azt hogy önzetlenül, lelkipásztori hiteddel állj az “Erős Vár” építői sorába. —

MAGYAR EVANGÉLIKUS TESTVÉREK, hányan vagytok, akik az “Írást”, az Isten igéjét naponta olvassátok? A bibliában az Isten lelke lakozik, akik az Ur igéjét hívó szívvvel olvassák, azokban az Isten lelke él, akik pedig az Istenben élnek azok meg nem csalatkoznak nekik könnyebb a kereszt, őket a gond nem fojtogatja, számukra életet jelent a halál. Sokan, nagyon sokan vannak Amerikában evangélikus magyarok akik eltékozták a hithű apák örökét, nem él bennük az evangéliom lelke, már csak nevét őrizgetik az apák hitének, amikor az mondják: “evangélikus vallásu vagyok.” —

DR. KAGAWA, az evangéliom magvetője Japánban apostoli munkát végez. Legújában 80 újabb biblia iskola alakult Nippon országában. Imádkozó szívvvel figyeljük Dr. Kagawa evangélizáló munkáját és aggodva kérdezzük, vajon meg tudja-e állítani Krisztus béke szelleme a háboru gonosz szellemének befolyását, mely vérontásra, fagygyölöltre uszítja Japán népét. —

HITLER KANCELLÁR SZOBAJÁBAN három arckép függ a falon, Lutheré, Nagy Frigyesé és Bismarké. Lutherben a bibliának a német nyelvre fordítóját, Nagy Frigyesben a bátorságot, Bismarkban a nagy német államférfiut tiszteli a német diktátor. Hogyan homályosodna el e három kép ha negyediknek a Krisztus képe is ott függne a vaskezü kancellár dolgozószobájában, mely az örök béke szellemében így beszélne a szoba lakójához: “Én vagyok az ut, az igazság és az élet.” —

KI VETETTE A KONKOLYT? — Az Isten tagadók, évtizedeken keresztül támogatták az egyházat és annak intézményeit és egy hit és vallás nélküli társadalmat terveztek az emberiség boldogítására. A szociális problémák minden részlet kérdését kidolgozták a jövőndő társadalom számára. Amig azonban a tervezett eszményi társadalom még mindig csak az álmok országában létezik a hit és egyházi elleni támadások meghozták munkájuk szomorú sikerét, aláaknázták milliók lelkében a tiszta erkölcsöt és megteremtettek egy új, erkölcstelen társadalmat, mely most már írásban, szóban, képekben, a szinpadról és példával bőségesen veti a lelkekben a bűn konkolyát. —

SZOMORU SZÁMCK, a “szabadság” hónapól, oroszországból. 1917-ben 191 evangélikus lelkész szolgálta az Urat Oroszországban, akikből máma mindössze 14 van szolgálatban, a többi vagy meghalt, elköltözött, száműzetett, vagy pedig ma is még börtönben sinylődik.

UKRAINÁBAN ős időktől fogva nemzeti ünnepként ünnepezték január 19-én, Jordán napját. A Keleti katólikus egyház ezen az ünnepen a folyó partján minden évben ceremonális szertartást végzett, ahova a hívő kis oroszok nagy tömegekben seregltek, hogy szemtanui legyenek a görök keleti egyház ezen rituális ünnepének. A vakbuzgó hívek ilyenkor a folyóvízből vizet merítettek és azt magukkal vitték otthonukba, mely víznek különböző bajokra való gyógyító erőt tulajdonítottak. Tekintettel ezen ünnep nemzeti jellegére e napon az ukrainai evangélikus egyház szintén a folyó partján végzett Isteni tiszteltet. A zimankos téli hidegben jég keresztet, jég oltárt s jég szószéket építettek ahol a lelkész az evangélikus szertartás szerint végezte az

Isten tiszteletet. Mivel azonban az evangélikus Isteniszteletnek központja az ige hirdetés, úgy látszik hogy ez esztendőben a katolikus hívőket jobban vonzotta az ige hirdetés, mind egyházuk énekes miséje, mert abban a több ezerfőnyi tömegben, — mely a Krisztus jégből épített oltáránál összegyűlt — több volt a katolikus, mint az evangélikus hívő. Krisztus nem misézett de ígét hirdetett.

CHARLES DICKENS, — anglia nagy nevű írója megírta a Szent írás alapján "Jézus Életét" és azt letétbe helyezte olyan feltétellel, hogy csak akkor adassék ki nyomtatásban, amikor családjának utolsó tagja is elhalálozik. Ez az idő Dickens utolsó sarjának mostani elhalálozásával elérkezett, s Amerika népe nem várt érdeklődést mutatott a nagy író eme öröktárgyú műve iránt. Amerika újságjai egy negyedében jelenik meg heti folytatásban "Jézus Élete", Dickens megírásában. Eme lapok napi 12 millió példányban jelennek meg. A kiadók jelentése szerint lapjaik kiadása 10 százalékkal emelkedett amióta elkezdtek Dickens "Jézus Élete" című munkáját közölni. Egy New Yorki lap 45,000 számmal többet nyomtatott azóta. Mindez azt bizonyítja, hogy a Jézus Élete iránt az érdeklődés nincs hanyatlóban, sőt mindig több rétegei az emberiségnek azokon az alapon várják a világ megváltását, melyeket az Ur adott minden idők népeinek. A napokban egy nagyon érdekes beszélgetésem volt egy zsidó vallású ügyvéddel Dickens eme művéről. Az ügyvéd azt mondotta, hogy bár ő zsidó, de reá mégis nagy befolyással volt "Jézus Élete" Dickens megírásában. Megkérdeztem tőle, vajon olvasta-e valaha az Új Szövetséget? Kérdésemre nemmel felelt. Nem állhattam meg, hogy meg ne jegyezzem, — "látja kérem ügyvéd Ur, így vannak önök a kereszténységgel, csupa előítéletből nem is próbálkoznak megismerkedni a Krisztus tanításával. Én pedig azt mondom önnek, ha Dickens írásában ily nagy hatást váltott ki önből Jézus élete, az Új Szövetség olvasása révén egészen keresztényé lenne." —

MEA CULPA, MEA MAXIMA CULPA — (latin mondás, magyarul: "Az én bűnöm, az én nagybűnöm") — Ez a sóhaj fakadt az ajkáról minden igaz kereszténynek a szélrózsa minden irányában a világháború befejezése után, a világ összes keresztény egyházai mellüket verve vallották a mi bűnünk, a mi nagy bűnünk, hogy mi a Krisztus egyházai elmulasztottuk szavunkat felemelni 1914-ben a béke érdekében, a háború ellen. Ez a bűnös mllasztás, gonosz viselkedést teremtett a keresztény egyház kebelében. Amíg a világnépei egy akarattal így imádkoztak "Mi Atyánk" addig a hívők komandó szóra gyilkolták a "Mi Atyánk"nak gyermekeit, — Kain gonoszságával a testvér, testvért. Amíg szegény pírrel s bűnbánó szívvel tekintenek vissza a multba Krisztus egyházai, addig tanulva 1914 vétkes mulasztásából tanácsra gyűltek a napokban Amerika protestáns egyházai. A "Federal Council of Churches" egyhangu határozatban háború ellenes határozatot hozott és eme határozatot kiáltvány alakjában a világ összes külügy minisztereinek elküldötte. "Békesség a földön s az emberekhez jó akarat."

DR. STIEGLER S. ERNŐ.

— 0 —

Az életben a legtöbb szép ajándékot kettesével, hármasával, tucat- és százsámra kapjuk. — Van elég rózsza, csillag, napnyugta, szivárvány, testvér és rokon, de e széles világon csak egy édesanyánk van. —

— Kate Douglas Wiggin. —

HALOTTAINK

REV. FRANKLIN F. FRY D. D.

Illő és köteles megemlékezéssel közöljük az Erős Vár-ban a mult év dec. hó 13-án hirtelen elhunyt Dr. Franklin F. Fry arcképét. — Angol evangélikus hetilapunk a "The Lutheran" két oldalnyi terjedelemben emlékszik meg e kiváló amerikai evangélikus lelkészről s vezető férfiuról s Dr. Knubel, a United Lutheran

Church in America nagynevű elnöke is irt az elhunytól s soha el nem muló érdemeiről méltatást.

Dr. Fry az Amerikai Egyetemes Evangélikus Egyház Missziói Hatóságának több éven át volt ügyvezető titkára s ebben a fontos pozícióban testesült meg nagyszerűen az a hit az Isten országáért való munkálkodás és teljes odaadás, mely Dr. Fryt jellemezte s tette, — világvonatkozásban is — lutheranizmusunk vezér egyéniségévé.

Bennünket amerikai magyar evangélikusokat is nagy veszteség ért Dr. Fry elhalálozásával, mert egyik legjobb pártfogónkat veszítettük el benne. Hosszu s jól végzett élet. — Legyen áldott emlékezete.

Dr. Fry 1864. évben született s 1888. évben avatták lelkészé.

HALALOZÁS. — PITTSBURGHBAN özv. Kardos Jenőné és családját, alig két év eltelte után ismét gyászba borította kedves leányának Kardos Irénkének az elhalálozása. Temetése április 7-én folyt le a swissvalei szülői házból. a temetésen részt vett a Luther Márton Ifjúsági Egylet testületileg és a mindössze 23 évet élt fiatal leány koporsóját az Ifjúsági Egylet fiai vitték ki a temetőbe. Egyházunk népe osztatlan részvétét nyilvánítja ki a gyászoló család iránt. Legyen a Krisztus Jézus, aki minden életnek ura lelkük vigasztalója.

NEW YORK, N. Y. — Gyászhirot hozott a posta az óhazából két nőtestvérünknek. Bogár Sámuelné és Merrel Róbertné veszítették el édesatyjukat, aki súlyos szenvedés után mult hó 17-éi halt meg a Veszprém m. Acsád községben. A köztisztviselőben álló elhunyt Horváth Mihályt odahaza özvegye és tanító fia gyászolja, itt pedig két leánya és unokái. Isten kegyelmébe vetett hitük legyen vigasztalója hátramaradt gyászoló testvéreinknek.

ÉS LESZTEK NEKEM TANUIM...

Mondhatnánk "modern", de inkább azt mondjuk "beteg" korunknak jellemzője a lázas nyugtalanság. Az ember fékevesztett csapongása, bünei örületbe kergetik a világot. Ma már letagadhatatlan, hogy sok intézményünkkel, melyekre oly büszkék voltunk, ott állunk a tönk, a csőd szélén. Még egy nagyobb rázkódás s csak a törmelékek felett kesereghetünk.

Ezt a rázkódást kell megelőznünk teljes erőnkkel s minél előbb.

Az ember a földkerekség minden részén szemben áll a megoldhatatlannak látszó problémákkal. Az életviszonylatok kiegyensúlyozásának nehéz munkájában megbukott úgy a tudomány, mint az emberi bölcsesség. Ezt a megállapítást csak a magát ámitó ember tagadhatja. Az emberiség félelmeiben, zür-zavarban s reménytelenségben vergődik.

Egy összeomlott emberi civilizáció romjai között ott áll inogva egy intézmény, amely még megmentheti a világot a végpusztulástól, amelynek Istentől kijelölt elhivatása van s amely egyedül rendelkezik azzal a csodaszerral, amely mindeneiket jóvá tehet.

Ez az intézmény az Egyház, a Krisztus Egyháza.

Vajjon miért győzhette le régen Isten Egyházának népe az Evangelium egyszerű, de tiszta igazságával a pogányság sötétségét? Vajjon mi az oka annak, hogy a mai gonosz időkben alig hallható a hangja ott, ahol a "háztetőkről" hangos szóval kellene hirdetnie a megváltó s felszabadító ígét?

Az első kérdésre a felelet az, hogy a régiekben az élő, a halál felett győző Krisztus lelke élt s a bajokban és nyomorúságok közt sem felejtkeztek el a Mester szavairól: "E világon nyomorúságtok léssen, de bizzatok, én meggyőztem a világot!"

A második kérdésre pedig az a válasz, hogy a Krisztussal, mint Simon Péter, csak a főpap udvaráig jutottunk el s ott, amikor megkérdezik tőlünk a világ szolgálói és szolgáló leányai, hogy ismerjük-e Jézust, — mint Péter, — megtagadjuk.

Az egyház a mai állapotában, mint régen a galileai férfiak csak "áll, a mennybe nézve." Mondhatjuk azt is, hogy az egyház haldoklik. Vannak részei, amelyekben már élet nincs. A névleges keresztyénség egyes egyházaiból a szívet, a Jézus Krisztust, operálták ki a bölcs doktorok.

Kötelesség mulasztással vádolható az Egyháznak az a része is, amely dogmatikailag, tanban igyekezett megközelíteni a krisztusi eszményt, mert nem siet a kétségbejítő helyzetben vergődő emberiség megmentésére.

Nem kivétel ez alól a megállapítás alól a mi evangélikus egyházunk sem. Nálunk is a fásultság, közömbösség tünetei ütözkönek ki a beteg testen s szinte képtelenné tesznek bennünket, hogy az új megváltozott helyzetben megfelelhessünk Istentől reánk bizott hivatásunknak. A felszabadult sátni erők vihara az egész világon pusztít s szedi a mieink közül is áldozatait.

Teszünk-e ellene valamit, vagy mint a nád-szál hajladozunk a széllel?

Az biztos, hogy a helyzet mindaddig reménytelen marad, amíg az Egyház újra oda nem áll elhivatásának helyére, ahova Krisztus rendelte, hogy a Szent Lélek erejével szembeszálljon a gonosszal. Legyen annak bármilyen formája, vagy nevezzék bárkinek.

A beteg emberiséget semmi más meg nem gyógyítja, csak a testté vált Ige. Mint az megvolt az első tanítványoknál, az öskeresztyéneknél s a hitűsöknél.

Az Ige ereje ma is ugyanaz, mint volt. ("Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz.") S ha nem is hat azzal az erővel, amely látható s megfelelő eredménnyel járt a múltban, ennek csak az az oka, hogy azon egyesek és közösségek, akiknek kötelessége volna a tanítást a való életre alkalmazni, nem teszik kötelességüket.

A mai kritikus idők veszedelme egész biztosan felébreszti az Egyház tagjait évszázados vetett ágyából s az eddig alvók, pihenők s nyujtózkodók talpra állnak s megtisztálkodva újra munkához látnak az Ur szőlőjében. Elindulnak a Jordán vizéből kilépő Krisztussal s követik Őt egészen az Olajfák hegyéig.

A megbízatás ma is az ami régen: "Elmenvén széles e világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtésnek . . . minekutána a Szent Lélek eljő reátok, lesztek nékem tanuim . . . a földnek mind végső határáig . . ."

Lesztek tanuim Oroszországban, Németországban, Amerikában . . . lesztek tanuim Jeruzsálemben, New Yorkban . . . mindenütt . . . a föld mind végső határáig.

Az Olajfák hegyétől nincs messze pünkösöd.

Legyünk mi is együtt egy akarattal. Önvizsgálatban megigazulva várjuk, mint valamikor a tizenkettő, — a Lángot, amely felperzsel e világon minden gázt s megtisztít minden lelket. Kérjük az Istent, hogy lelkesedni tudjunk az erkölcsért, az igazságért, az Isten országáért s hogy ébresszen fel bennünket e nagy dúló viharban, e zugó szélben az önzés és lelki tunyaság halottas álmából. Tüzes nyelvekben szálljon le ránk emberekre, hogy bátor hirdetői lehessünk a Megváltónak s az Ő szent evangéliumának.

Anyák Napja

Miss Anna Jarvisnak hívták azt a philadelphiai leányt, ki az Anyák Napját mint ünnepet népszerűsítette. Édesanyja halálakor átélt érzelmei öltének testet május hónap második vasárnapján, amikor az Édesanya emlékének s tiszteletének áldoznak a gyermekek. A soha le nem róható tartozásnak nagyon sovány kamatját szeretnénk Neki ezen a napon visszaadni, amikor lelki arannyá sűrűsödik össze minden tartozásunk azzal szemben, akinek Isten után legtöbbször tartozunk.

Mózes negyedik parancsolatának magva nő virágos ágú fává e napon s minden szépséges pompájával odaállítjuk Édesanyánk képe elé. A kép lehet valóság vagy emlékezet. Mindegy. Májusi színek virágos koszorujából jóságosan s szeretettel tekint le ránk az anyai mosoly s megelégszik a figyelemmel, mely gyermeki lelkünkben a múltba visszareppenő sugárral világítja meg előttünk sokszor elhomályosult arcát. Mindenért kárpótlás neki a visszatérő gyermek hálája.

Nem ok nélkül terjedt el az Anyák Napja megtartásának nemes szokása. Nincs olyan elvetemült lélek, amelyikben ez ünnep ne váltana ki méltó visszhangot. E napon hangzana el azok a dicsőhimmuszok s szépen megírt cikkek, melyek egyrészt elmondják, mivel tartozik a jó gyermek Szülejének, másrészt amelyekből sok anya megtanulhatja, hogy milyennek is kellene lennie. E napon textus sok szószéken: "Tiszteld a te atyádat és anyádat, hogy jól legyen dolgod s hosszú életű légy e földön..." Isten útján járunk, amikor Anyák Napján ünnepelünk

Legyünk azért hálásak és jók Édesanyánkhoz mindig s tiszteljük áldott emlékét. De e neki szentelt napon különösen. Emlékezzünk a gondtalan, boldog s visszahozhatatlan multra, a régi gyermekévekre. Emlékezzünk gyermeklélekkel, nemes és jóra kész szívet, hittel, teljes simulással. Most, amikor már úgy ismerjük az életet a maga szikláival, magasságaival és örvényeivel, erényeivel és büneivel, amikor nagyon is tudjuk értékelni a pótolhatatlan anyai jóságot és szerető szívet.

S amint megelevenedik előttünk távoli képe s nemes lényét rámaként körülvevő emlékeink dicsfényé magasztosulnak, hajtsuk meg előtte magunkat, hadd hulljon ránk simuló kezéből öszülő, gondterhes de mégis gyermekfejűnkre az áldás. Boruljunk előtte térdre s beszéljünk hozzá ez életreidegségben. Ő hallja s meg-

érti szavunkat ha panasz, ha öröm, mert Ő az Édesanyánk.

Övé minden hálánk, s mely bármilyen szép szavakban s tettekben is fejeződik ki, mégis csak gyermekdadogás.

S ti itt Amerikában, megboldogult magyar anyák bujdosó, öreg gyermekei, világutakat járó magyarok, szálljon el a ti lelketek is messze, kicsiny temetőkből zölden domboruló hantok alatt pihenő Szülétekhez. Csókoljátok meg emlékezetben szent arcát, simogassátok meg fehér haját, mint a májusi szellő tesz a sirján nyíló virágokkal. Tiszteljétek emlékét, ahova fáradtan menekültök az élet küzdelmeiben.

És ti bujdosó magyar anyák, kik ezt az írást olvassátok, legyetek áldottak nagy s sok szenvedésekben, ha hül s üresedik a fészek s már a maguk szárnyán szállnak fiaitok. Legyetek áldottak, hogy a nyomorúságban is hűségesen dolgoztok, türtök, szerettek s sokszor befelé sirtok, ha kifelé mosolyogtok is vagy biztattok. Kik dolgoztok, ha a férfi vagy a gyermek munka nélkül kinlódik a ház táján.

Ha gyermeketek Anyák Napján bármivel is kedveskedik, legyen az legalább jelkép, egy életen át szeretettel dobogó szívetek kicsiny jutalma.

Csak az Isten fizet meg mindenért nektek, mert a gyermekek szegények. Különösen ma szegények. Jaj de szegények.

o. j.

ANYÁK NAPJÁN

Írta: KEMÉNY GYÖRGY

Anyák, édes Anyák:
Ti vértanúk, szentek,
kik az életuton
szívetekben törrel
s gyöngé vállatokon
nagy keresztel mentek:
minden Anyák napján
fejűnket meghajtván
mit is adjunk Nektek?

Lelkünk virágait
kötjük bokrába,
a szívünk szerelmét
s agyunk gondolatát
százszor simogatva,
ezerszer is áldva
felkínáljuk Nektek,
kik kincsés életet
hoztatok a világra.

Ti vagytok a drágák,
Ti vagytok a szentek;
bár szívetek vérzik,
bár lelketek bágyadt:
mégis mosolyogtok,
mégis csak szerettek
s legyen bár átkozott,
kit méhetek hozott:
érte tűzbe mentek.

Anyák, édes Anyák:
nincsen elég kincsünk,
nincs elég virágunk,
nincs elég áldásunk,
hogy azokból méltó
koronát készítsünk
áldo t fejetekre.
Azért csak reszketve
borulunk most oda
áldott kebletekre.

Pünkösdi tűz

Azon a jeruzsálemi pünkösdi ünnepen sebesen zugó szélnek zendülése közepette kettős tüzes nyelvek alakjában szállott alá a mennyei világból a Lélek, az isteni Szentlélek. Nem a külsőségekben van a lényeg. Nem a füleket megütő zugás, mely a tanítványok gyülekező helyét betöltötte, nem a szemeket kápráztató villanás, mely a lángnyelvek alá szállását kísérte, az a csoda, amellyel új szakasz kezdődik az emberiség történetében. — A pünkösöd annak a tűznek a kigyulását hirdeti, amely a világban fényt terjeszt és meleget áraszt mindenütt, ahol emberi lelkek engedelmes eszközeivé, munkaes hatásterületévé válnak, az isteni Léleknek. Ezért ünnepelünk ma is pünkösödöt és azért könyörgünk ma is összetett kezekkel új pünkösödért, meg-megújuló pünkösödért. Nem a szélzendülés és a tűzjelenés csodájáért, hanem azért az új életért, amely az isteni Szentlélek égi tüzének érintése alatt csirázik ki, borul virágba és terem drága gyümölcsöt.

De nagy szüksége is van ma a világnak annak a léleknek a tüzére, akiről az apostol az mondja, hogy nem félelemnek, hanem erőnek és szeretetnek és józanságnak Lelke! (2. Tim. 1, 7.) Ha valaki a mai kor életének belső képét akarja megrajzolni, akkor nem teljes ez a kép, ha hiányzik belőle a csüggedésnek, a félelemnek vonása. A csapások, amelyek a közelmúltban szinte szakadatlan egymásutánban reánkzudultak, alaposan megrendítették a biztonságnak azt az érzését, amelybe előbbi nemzedékek ringatták magukat. A tanácsalanság, amely a vezetőférfiak kapkodó mentési kísérleteiben minden nagyhangú szólam-áradat ellenére is vészjóslóan megnyilatkozik, újra és újra táplálni látszik a szorongást, amely a sivár ma után még sivárabb holnapot vár. Soha annyi rémhír nem remegtette meg a sziveket, mint napjainkban. Hogy szárnyra bocsájtják ezeket, ebben van része az emberi gonoszságnak is. De hogy egyáltalában szárnyrakelhetnek és hitelre találnak, annak legmélyebb oka mégis csak a félelem, amely a lelkek mélyén gubbaszt és megöl reménységet, megbénít tetterőt, lendületes akarást. Ezzel a csüggettséggel szemben emberi erőfeszítés csak muló eredményeket érhet el. Emberi erőnél diadalmasabb erőre van szükség! Az erőnek isteni Lelkére van szükség, hogy tűzével belevilágítson a félelem alélt erőtlenségének sötétségébe és meggyujtsa a hitnek lobogó szövetnekét, amely Isten bölcs gondviselésébe és szeretetébe veti bizodalját. Ahol pünkösödöt érnek meg a lelkek, ott legyenek a gondok még oly nyomasztóak, ott lássék a jövő még

oly reménytelennek, a Lélek erejével felvértezett szív megtalálja az istenbe vetett rendületlen hitben azt a támaszt, amely szívós kitartásra acélozza meg.

A mai kor az önzés korszaka is. Hiába kürtöltetnek maguk előtt a nyomorenyhitő akciók. Nézd a nemzetek politikáját! Kiált benne az önzés, amely mit sem bánja, ha a szomszédban sorban szedi áldozatait az éhség borzasztó réme, — csak ne lépje át a saját határokat! Nézd az egyes társadalmi osztályokat! Hogy emel közöttünk válaszfalakot a gög és hiúság, az irigység és gyűlölet! Sokat beszélnek ellentétek kiegyenlítéséről és értik alatta az ellentétek eltolását. Akik fönt vannak, nem akarnak leszállni, akik lent vannak, csak azért akarnak felemelkedni, hogy ők hágjanak azok nyakára, akiket sikerül maguk alá tiporni. Hogy egy szinten találkozzanak, azt nem engedi az önzés, amely vagy azonos a fagyos közönnyel, vagy tombol ijesztő gyűlöletben. Nézd az egyes embereket! Elkerülik a nyomort, hogy ne zavarja nyugalmutat a kellemetlen látvány, ne hasítson fülükbe a szenvedők sikolya, eszelős panasza. Alamizsnafilérekkel váltják meg nyomorenyhitő kötelezettségüket, amelyek fagyasztják a tenyeret, amelybe hullanak, mert nem tapad hozzájuk részvét, nem sugároznak ki szeretetet. — Nem is lesz szociális a mai kor minden szociális reformtevékenység és minden társadalmi jótékonykodás ellenére sem mindaddig, amíg széles körben pünkösödöt nem élnek át a lelkek. Nem egyenlítődnék ki az ellentétek nemzetek, társadalmi osztályok, ember és ember között mindaddig, míg a Lélek indítására el nem indulnak és meg nem érkeznek Istenhez, míg a Lélek abban a felismerésben, hogy Istene és egyformán szereti minden gyermekét és egyformán szeretetet követel minden gyermekétől, meg nem gyujtja a szivekben a szeretetnek lángtengerét.

A mai kor vonásaihoz végül hozzátartozik az érzéki élvezetekben való tobzódás, a mámor is. Mintha csak egyre jobban feledésbe menne, hogy az embernek lelke is van, amelynek éltető eleme a tisztaság és felszabadulna minden aljas ösztön, amely a bukott testiségben lappang. Az emberi szellem isteadta tehetségeit is megfertőzte az érzékek éhsége és megdöböntő módon állanak ennek csillapításának szolgálatába. Az irodalom nagy területein szennyes ár csap át, képekben és szobrokban testet ölt a szemérmatlenség, a bűnös vért korbácsolják és pezsdítik a megtébolyodott tánczene forró lüktető ütemei. Az érzékek mámora, amely orgiákat rendez a mulatóhelyeken és megmegyalazza a családi élet szentélyeit is, összefügg korunk előbb említett vonásaival. A belső szorongás, a fejek felett lebegő Damokles-kard rémétől való rettegés a sátáni intelem igézete alá kerül: "Együnk és igyunk, holnap ugyanis meghalunk!" és

a fékevesztett önzés vadul izlel bele az élvezet minden csillogó poharába és eszeveszettezen tépdési minden szines, bódító virágát. Azért, mint a félelemnek és az önzésnek, úgy a márnak is csak egy vethet gátat: pünkösdi felvirradása, az áldott Léleknek tisztító tüze. A józanság Lelke térítheti csak észre a vágyak örvényébe kerülteket, amikor a szent Isten színe elé állítja őket és megnyitja füleiket a kérlelhetetlen isteni parancs meghallására: "Szentek legyetek, mert én, az Ur, a ti Istenetek, szent vagyok!" (3. Móz. 18, 2.) Bűnbánatra való józanodásra van szüksége ennek a nemzedéknek, a pünkösdi tűz fellobbanására van szüksége, hogy megemésszen tisztátalanságot, szennyet és ennek hamvaiból diadalmasan támadjon fel új élet szentsége.

Ezért könyörögjünk meg-megújuló pünkösderért, az erő, a szeretet, a józanság Lelkének mind teljesebben való eljöveteleért! Ezért kívánczunk nagy-nagy vággyal a pünkösdi tűz magasrálángolása után! Ezért szálljon ma buzgóbban, mint valaha ég felé imádságunk: "Jövel, Szentlélek Uristen! Jövel, oh jövel!"

Budaker Oszkár.

How Might Pentecost Happen Again?

"They were all filled with the Holy Spirit."
Acts 2:4

Ezen pünkösdi beszédet Dr. Shoemaker new-yorki lelkész írta az ERŐS VÁR számára. Dr. Shoemaker az amerikai oxfordi mozgalomnak irányítója. Az oxfordi mozgalmat, melyet Dr. Buehman evangélikus lelkész kezdett, az ERŐS VÁR jövő számában ismertetjük.

We are remembering now the experience of the early church at Pentecost, when the Holy Spirit was poured forth upon all those who were gathered together, assuming visible forms; and from which they went forth in new end hitherto unrealized power to capture the world for Christ.

What about Pentecost for us today? Can we possibly experience it again, and how may we fit ourselves for it? It is so easy for us to pass through the Whitsunday with a little meditation about the Holy Spirit, or with a mild increase in appreciation of what He stands for, but yet with none of the characteristic power being generated which was the heart of the original Pentecost, the fire which melted the Christians into unity, and the wind which blew clean through their lives, cleansing and refreshing, and set them out like a blast upon the world about them.

It seems highly unlikely that Pentecost could ever come upon a whole communion at once. They cannot be "with one accord in one place", for this requires time, proximity, cooperation, and fellowship with one another which is impossible upon a wide-spread scale. Pentecost came locally and would have, I think to come locally again. It must come to a relatively small group of Christians, but this might spread, as it did in the first place, through undiminishing contagion into other places. So might come the new awakening for which earnest spirits today are fairly panting.

It must find us again "of one mind" towards Jesus Christ. This is not primarily a theological question, I believe, but it has a theological implication. They believed that Jesus was the divine Son of God and the Saviour of the world, because He had saved them and their companions. There is a section of the church which cannot share in that attitude, and which would therefore block Pentecost. But there are many more of us who are perfectly "sound" on the divinity of our Lord who are not nearly so "sound" when it comes to our own consecration to Him. I heard a man say but a few days ago that he was a Christian in name and a church-officer, but he knew that he was not surrendered to Jesus Christ. That kind of a man short-circuits Pentecost. Christ came first in the Church's experience, then the Holy Spirit. What are you making of your own relation to Jesus Christ? How committed are you? For the measure of our commitment to Him is part of the measure of our making Pentecost possible.

Again, Pentecost can only come upon a church deeply conscious of its own spiritual need. Is our church like that? Or are we going merrily along, quite content to carry out our man-made, man-executed plans for winning the world, happy if our rolls are increasing and there are sings of outward success? There is only one success for a church, and that is to be making people who think and live like Jesus Christ. Are we like that? And if not, are we ashamed of not being like that? And do we recognize our shame for only a brief moment, and turn again to our old ways, despairing whether there really be any other? I declare my belief that we shall never get Pentecost into the church till we get penitence first, penitence for our worldliness, for our easy imitation of a strenuous Gospel, for doing so many things and getting so few lives changed, penitence for our spurious success! No church will wait long enough on God to receive the Holy Spirit which has not first searched its own soul and repented of its unChristly ways.

And again, Pentecost must come only upon a church which is in the world and not of it, which

is sent with a message to the world to repent of its sin and turn to Jesus Christ. One often notes the indistinctness of the line between the world and us Christians: we are so busy being like everybody else we have forgotten to be like Christ. A woman in this parish has recently gone forward a great stride in her spiritual life, and the old friends in her community are surprised and being to look askance. For years, she told me, she was trying to serve God and mammon, and now she has come out and turned her back upon that old life. Do you think that her social friends like that? They do not. But I tell you, there is more Pentecost-Christianity in her today than there is in them. Many of them are church-members, but they block Pentecost for all that. The real and committed Christians are not very many. The untouched, unreached pagans in the world about are a great majority. What does that thought do to you, fill you with fear, or fill you with fight? The thing we need most in the modern world is a small military wedge of completely committed Christians let loose with all the fire and power and joy of Pentecost across the face of the jaded, pagan world in which we live. The problem of Pharisees within the church and pagans without is enough to make any earnest and robust Christian either quail with despair, or turn back to God with a deep prayer for a new Pentecost in our day.

Yes, Pentecost might happen again if we were all as a church willing to fulfill the conditions. It might come if we worked and prayed for it hard enough. The Holy Spirit has fallen more than once in Christian history upon little groups of utterly dedicated people. Sometimes I feel that our God is ready for a great out-pouring of the Spirit without measure upon the sons of men, but we are not ready. The Holy Spirit is the spirit of truth, and He will show us surely what manner of men we are. He is the spirit of illumination, and He will direct us in ways not always to our liking. He is the spirit of power, and He will sometimes grant His power solely upon the condition of our willingness to use it to His and not our glory. Pentecost stands to me for the unlimited possibilities of the Christian life. It was a social spiritual experience, in which willing and obediend individuals were lifted up far beyond their added individual spiritual powers, into a new power of combined spiritual experience and effort. Many of us will never touch the hem of the Pentecost experience because we are solitary Christians, because we are uncommitted Christians, and because we do not make any spiritual effort to reach others for Christ. But if we would all give ourselves to Christ without reserve, put the

Kingdom first in our lives, and begin to share with the Christian fellowship what God asking Him to and then if we waited upon God asking Him to complete and fulfill our experience of Christ in the experience of the Holy Spirit, He might pour forth His Spirit upon us if it were His good pleasure.

God grant us to be ready, and then send down the fire! Amen.

(Rev. S. M. Shoemaker, Calvary Church, New York C'ty.)

UJ NEMZEDÉK

NÉHÁNY SZÓ AZ IFJUSÁGHOZ

Kedves Fiatl Barátaim!

Nagyon böles dolognak találom az ERŐS VÁR "Uj Nemzedék" rovatát. Véleményem szerint ezen rovatnak kell hamarosan a leg-elevenebbé kifejlődnie a lapban.

Ki is az az "UJ NEMZEDÉK"? Az uj nemzedék az az ifjuság, amelyik izmos vállalival keresi a helyet oly irányu érvényesüléséhez, ahol szavával és cselekedetével irányító lehet a társadalomban. Az uj nemzedék tehát ma még nem vezet, csak készül rá, hogy a ma élő vezetőknek a helyét átvegye s ő legyen a gondolkozó és vezető nemzet a jövőben. (The nation of the future.)

Micsoda szédítően nagy dolgot jelent ez! Készülni arra, hogy egy nagy hajón Te leszel a kapitány, Ifju Barátom! Ez a két szó "UJ NEMZEDÉK" azt jelenti, hogy minden fiu és leány egy-egy kapitány-jelölt (nominated Captain), aki arra vár, hogy átvegye a kormányrudat valahol, talán egy hányódó tenger közepén, vagy egy zátonyos, sziklás folyón. S mit jelent ez? Azt jelenti Fiatl Barátaim, hogy erre a nagy alkalomra nektek készen kell lennetek minden percben. Értenekek kell a hajó kormányzásához, mert különben elsülyed a hajó és ti lesztek felelősek a sok életért. Ifju nemzedék vajjon tudod-e már, hogy kell kézbe venni a kormányrudat? Ugy-e nem! Pedig már egész biztosan beleszólt mindegyitek a világ folyásába s azt találta, hogy sok minden más-ként van, mint ahogy lenni kellene. Megmond-tad-e azt is, hogy milyen lenne a világ képe, ha annak formálása rajtad állana? Azt hiszem erre is csak azt felelnéd, hogy "ezen még nem gondolkoztam".

Ezek után még rövidebben állapítsuk meg Fiatl Barátaim, hogy: 1.) A mai ifjuság, va-

gyis mi magunk, leszünk-e vezető nemzet a jövőben? 2.) Annak, aki vezetni akar, érteni kell a vezetéshez. 3.) A mai társadalmi formával és vezetőséggel nem vagyunk megelégedve. 4.) Azonban mi még nem tudnánk? Hogy mit csináljunk, ha ránk bíznák a vezetést.

A fenti megállapítások még egyszerűbben így hangzanak: öt, tiz, tizenöt év múlva a mai ifjúsági körök, Luther Ligák tagjai közül sokan lesznek gyári munkavezetők, üzlet-tulajdonosok, tanítók, politikai vezérek s talán Pittsburghban Liska Elemérből gondnok lesz az egyházban, ugyanaz lesz esetleg Sráj János, Ifj. Hegedüs Lajos vagy Beer Lajos Bethlehembben, vagy New Yorkban Ifj. Berecz Viktor. Ti most értitek a magatok dolgát, de vajjon készültök-e jövődő hivatástokra is?

Nincs az ifjúsági köröknek egyetlen tagja sem, aki ne érezné, hogy a jövőben nagyon sok mindennek másképpen kell lenni az állami, társadalmi, családi s egyházi életben stb. De miként, milyen formában? Nehéz kérdés. Talán a legnehezebb. Ma minden forrong s változáson megy keresztül. Olyan dolgok történnek, amikre évszázadok óta még csak gondolni sem mert senki. A gazdasági élet formája erős viharok között nyög, amelyben a beteges formává fejlődött kapitalizmus birkózik az egészségesebbnek ígérkező szociális berendezésű állami élettel. Ugyancsak új kötelességek mutatkoznak az egyházak számára. Hol van a megoldás, mi lenne a helyes út, mi a mi feladatunk lenne?

Látjátok UJ NEMZEDÉK, a mi feladatunk nem lesz könnyű! Vajjon egyáltalában merészkedünk-e vállalkozni arra, hogy a jövőben mindez a mi vállainkra essék? Gondolkozatok felette, és ha van bennetek férfias erő, bátorság s szent elhatározás erre a komoly munkára, akkor gyertek és keressük a megoldást. Irjatok nekem, vagy a szerkesztőségbe s akkor majd beszélgetni fogunk róla, hogy milyen feltételekkel kell utnak indulnunk s milyen lelkület kell hozzá, mit kell meglátnunk, mit kell megtanulnunk és mit kell cselekednünk!

Ne feledjétek, hogy szüksége van rátok a nemzetnek, a társadalomnak s ami mindezeknek az alapja: az EGYHÁZNAK. — Ifjak, lányok, a hívás, a kürt szó elhangzott. Szükségünk van rátok! Jelentkezzetek s nyilatkozzatok, akartok-e előkészülni a jövődő vezetéshez?

Mindnyájatokat szeretettel köszönt és válaszaitokat várja, — magyarul vagy angolul, — **Rev. Brachna Gábor** new yorki lelkész. (600 W. 122nd Street, New York City.)

A BETHLEHEMI vend egyházban virágvasárnapján lélekemelő ünnepély keretében ment végbe a gyermekek megkonfirmálása. Harangzugás, valamint a hatalmas gyüle-

kezet egekbe szárnyaló éneke mellett vonult be a konfirmandusok csoportja az "ERŐS VÁR A MI ISTENÜNK..." diadaléneket énekelve. Az egyház lelkésze, Dr. Stiegler Ernő alkalmi szentbeszéde úgy a szülőkre, valamint az ifjúságra is mély hatást gyakorolt. A konfirmandusok névsora: Verbán Vilma, Farkas Irén, Antalics Vilma, Fortél Mária, Szmodis Aranka, Krányecz Elza, Doncsecz Teréz, Kericsmár Mária, Temlin Olga, Hassay Olga, Szkalics Helen, Filo Teréz, Bölecz Gizella, Augusztin Anna, Vreicsics Ida, Persa Helen, Doncsecz Anna, Küronya Helen, Zselavecz Gizella, Kocsis Margit, Balajecz Emma, Horváth Elza, Bujics Irma, Düh Grace, Malacsics Julia, Császár Mária, Zakócs Vilma, Szmodis Vilma, Szmodis Grace, Bölecz Jolán, Pörs István, Kutos István, Vörös Károly, Császár Ferenc, Sebjanics Lajos, Csahuk István, Rituper Sándor, Jakisa István, Luthár István, Zselezen Ferenc, Kardos József, Bencsics Ferenc, Horváth József, Felkár József, Düh Lajos, Düh István, Ivanics Lajos, Bobics István, Krányecz József, Kovács Ferenc, Lepcsa Ernő, Lebár Ferenc, Ballek József, Fortél Ernő.

BETHLEHEM, PA. — Vasárnapi iskolánkban az első negyedév 100 százalékos növendékei oklevelet kaptak. E szorgalmas és hithű növendékek névsora a következő: Nagy Róza, Bujcs Olga, Csengeő Vilma, Császár Irén, László Julia, Mészáros Eszter, Ormay Éva, Császár Olga, Tamásik Julia, Mészáros József, Süle Béla, Bujcs József, Hegedüs János, Süveg Lajos, Makuvek Irén, Csulik Violet, Molnár Ella, Sánca Etel, Szalay Irén és Balázs Teréz. Minden vasárnapi iskolai tanuló, aki 13 vasárnapon át következetesen jelen van az iskolában, oklevelet kap. Minden aztán következő 13 vasárnapi jelenlétért egy-egy pecsétet kap a diplomájára.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

AZ ERŐS VÁR következő számában a Lutheránizmus világhelyzetéről, az Oxfordi mozgalomról, a 400 éves lefordított Bibliáról, amerikai magyar ev. egyházaink helyzetéről és jövőjéről, a nyugatkanadai ev. missziói munkáról s más aktuális kérdésekről jelennek meg cikkek. —

AZ ERŐS VÁR havi kiadása a jelen terjedelemben s a jelen súlyos gazdasági helyzetben a szerkesztő-kiadónak nem kis gondott okoz. Minden szám több, mint ezer példányban jelenik meg s a nyomda és a posta költség jóval túlhaladja minden alkalommal a 100 dollárt. De a munkát szívesen végezzük s mindenen keresztül folytatjuk. Közömbösség, s lelkiismeretlen gáncsoskodás helyett tehát inkább segítségét várunk egyesek részéről. Térjenek Istenhez s ha egyebet nem tehetnek, akkor imádkozzanak értünk és az ERŐS VÁR ügyéért.

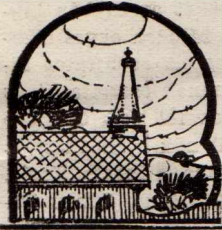
F. B. CLEVELAND, O. — Levelét megkaptuk s köszönjük tiszta evangélikus szívének és gondolkodásának ezen nemes megnyilatkozását.

MINDENKINEK: Gondolkozzék azon, hogy ha ismerős vagy evangélikus testvérei nem kapják kézhez az ERŐS VÁR-at, nyerne-e vagy vesztenek ezzel? Küldje nekünk evangélikus testvéreinek címét, hogy lapunkat nekik elküldhessük.

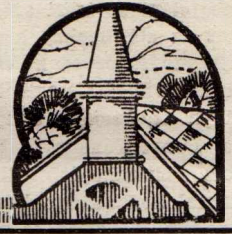
K. SZ. WINDSOR, ONT. — A magyar becsület s tiszta krisztusi életfelfogás útján együtt haladunk. Egész bizalommal fordulhat hozzánk.

KÖSZÖNJÜK ugy lelkésztestvéreinknek, valamint, egyházaink tagjainak velünk szemben megnyilatkozott jóakarátát s az együttműködésre való hajlandóságot. Erre van szükség.

A BEKÜLDÖTT s le nem közölt cikkek sorra kerülnek AZ ERŐS VÁR számára beérkezett adományok és előfizetések e helyen való nyugtázását, helyszüke miatt, a jövő számban kezdjük meg. —

EGYHÁZI ÉLET

CALDWELL, N. J. — Husvét ünnepén nagy és lelkes gyülekezet ünnepelte a Krisztus feltámadásának ünnepét a caldwelli egyházban. Sokan jelentek meg olyanok is, amint az szokott lenni, akiket csak ritkán lehet látni a templomban. Sokan járultak az Ur asztalához. Legyen lelkük üdvére. Az énekkar szép alkalmi énekekkel emelte az ünnep magasztosságát. vajha a feltámadt Krisztus lenne mindnyájunk éltető ereje, hogy a magunk lelki üdvéről s az Isten házáról el ne felejtkezzünk. — SIMONYI PALNÉ caldwelli evangélikus nőtestvérünk súlyos természetű operáción esett át a mountain sidei kórházban. Legyen hála a Mindenhatónak, hogy a bajon átsegítette s visszavezérelte kedves családjá körébe. — KEVESEN TUDJÁK Amerikában testvéreink közül, hogy Passaic, New Jersey államban is van evangélikus egyházunk. Az egyházat Nt. Pölöskey Sándor lelkész testvérünk alapította s nagy szorgalommal és odaadással gyűjti egybe széjjelzórót ev. testvéreinket Passaicon s környékén. Az egyház istentiszteleteit a hónap utolsó vasárnapján tartja délután 3 órai kezdettel a Lexington és Sherman Streetek keresztezésénél levő német ág. hitv. evangélikus templomban. Az egyház gondnoka: Gangel Imre, algondnoka: Riczkó András, pénztáros: Öcsön Károly, jegyző: Rosta József, egyháztanácsosok: Barabás András, Bartos János, Csonka Mihály, Ihász Gábor, Ifj. Koch János, Nochta Mihály, Szabó Sándor, Tóth István. Isten áldása legyen az új egyház vezetőségén és a tagokon, hogy nehéz munkájukat eredményesen folytassák. — WINDSORON testvéreink a husvétünnep alatt dicséretre méltó buzgósággal látogatták Istennek szent hajlékát s étek az Ur szent vacsorájával. — HUSVÉT UTANI szerdán mese és játékdélután tartott az egyház a magyar gyermekek számára, melyen a Tisztelendóné Asszony töltötte be a mesemondó szerepét. Ilyen délutánokat állandósítani fognak a windsori egyháznál, hogy a gyermekek már zsenge korukban megszerezzék a templomot. — KÉZIMUNKA TANÍTÁS is van a windsori ev. egyházban minden szerdán délután 4 órakor a gyermekek számára, ahol a gyermekeket magyar kézi munkára oktadják. Már hét éves kortól felekezeti különbség nélkül minden magyar leánygyermeket szívesen látnak ezen órákon. A tanítást díjmentesen a lelkész ur felesége vezeti. — PALMERTONBAN (Pa.) lakó Szakács Eszter ev. nővérünk orvosi műtéten esett át az ottani kórházban. Az operáció sikerült s ifjú nővérünk újra családjá körében van. Rev. Ormay, a palmertoni gyülekezett pásztorja meglátogatta a beteget. — A PALMERTONI GYÜLEKEZET gondnoka Jósár János, aki ezen kis ev. egyháznak sorsát mindig nagy odaadással irányította a multban s teszi azt a jelenben is. Ezen egyházunk tagjai magyar és vend. evangélikusok. A szlovák ev. testvérekkel együtt tulajdonosai a szép kis templomnak, amelyen egy cent adósság sincs. Istentisztelet minden második vasárnap d. u. 3 órakor van. — A BRIDGEPORTI evangélikus lelkész szövetség, amelyben hat helybeli gyülekezet lelkészei tartoznak, az egyívű tartozásnak szép tanujelét adták április hó 9-én, hétfőn a Park avenuei svéd evangélikus templomban, ahol este 8 órakor az angol, svéd, dán, szlovák, német és magyar gyülekezetek lelkészei egy közös istentisztelet keretében oklevelet nyújtottak át azoknak a növendékeknek, akik a vasárnapi iskolai tanítók kurzusát sikeresen elvégezték. Az ünnepi beszédet Rev.

Reisch, német ev. lelkész tartotta. A tanfolyamnak vezetője Rev. Bella szlovák ev. lelkész volt. A megtartott istentiszteleten minden lelkész tevőlegesen vett részt. — UGYANCSAK Bridgeporton a gyülekezet cserkészcsapata, a Troop No. 56, hadnagyának, Ifj. Szekeres Sándornak vezetése alatt egy esti műsoros összejövetelt készít elő az ifjuság. Egy színdarab is lesz a műsoron, melyet a cserkészek magyar nyelven adnak elő. Ezenkívül lesz szavalat, életkép stb. Az este tiszta jövedelme a cserkészcsapat pénztára javára megy. — BRIDGEPORTON nagypénteken és husvét ünnepén az ünnepi komolyság és lelki emelkedettség nemcsak a lelkekben volt meg, hanem külsőleg is megnyilatkozott. A szent urvacsorát mindkét ünnepen kiszolgáltattuk az Isten kegyelmét szomjuhozóknak. Husvét vasárnapján fehér rózsák díszítették az oltárt, melyeket egyik hitbuzgó nőtestvérünk Galbicsek Etel ajándékozott. A fehér rózsacsokrok két láb magas óhazai diófából mesterien elkészített, sötét díszárnyalatban tartott keresztet öleltek körül, melyet áldozatkész testvérünk Gábor Ádám készített és ajándékozott az egyháznak úgy az ő, valamint felesége és áldott lelkü szüleinek emlékére. Az ilyen gyermeki megemlékezés önmagát dicséri. Az egyház ezuton is köszönetet mond ezen ajándékért. Virágokat adományoztak még: Takács Józsefné és Gombos Juliska. — A DETROITI ev. egyház lelkésze a következőket jelenti: Husvét szent ünnepén úgy az angol, mint a magyar istentiszteleten zsufolásig megtelt templomunk ünneplő közönséggel. Az urvacsorához is szokatlanul nagy számban járultak a hívek, ami örömdettség jele a gyülekezeti élet fellendülésének. Az ünnepek alatt oltárunk fel-díszítéséhez a következő testvéreink adtak virágot: Takács István és neje, Institórisz Mihály és családja, Iski Ferenc, Kocsi Antal és családja, Jelen Zsuzsánna, Havasy Károly és családja, Kozma Imre és családja, Letenyei Istvánné és családja, Evangélikus Női Oltár Egylet, az Uj Magyar Református Egyház. Oltári gyertyákat Jelen Zsuzsánna adott. Urvacsora bort küldött Vida Lajos és családja, valamint Kocsi Antal és családja. Ünnepi adományok: Mógor Ignác és neje \$5.00, Csizmár Sándorné \$2.00, Csizmár Emma \$2.00, Kovács Jánosné, Ecorse. Mich. \$1.50, Döbrente Lajosné \$2.00, Letenyei Istvánné \$2.00, Döbrente Lajos \$1.00, Takács István \$1.00. — AZ AKRONI gyülekezet beszoigált lelkésze Leffler Andor pittsburgi lelkész. Az egyház volt lelkésze Nt. Zimmerman Rezső gimnáziumi tanár és ev. lelkész még a mult évben visszaköltözött végleg Magyarországra. A husvétünnepeken Akronban is látogatott volt a templom. Az ünnepi istentisztelet husvét vasárnapján este volt. — SZÉP VOLT az akroni evangélikusok április hó 8-án rendezett ebédje. Az ebédet az egyház vezetősége a Luther Márton Ev. Nőegylettel karöltve rendezte abból az alkalomból, hogy Nt. Leffler Andor pittsburgi lelkész ur, az ERŐS VÁR társ-szerkesztője kivételesen délelőtt tartotta az istentiszteletet. A tősztmesteri tisztet Rev. Leffler lőtötte be. Szólásra kérte elsősorban az egyház gondnokát Muck Mihályt, aki üdvözölte az egyház nevében a vendégeket. Az Akroni Hirlap üdvözletét Tarnócy Árpádné, a Lorántffy Zsuzsánna Nőegyletét Ferenczy Lajosné elnöknő tolmácsolták. Glatther clevelandi főmérnök Murányi Jánosnak vendége volt és beszédében arra utalt, hogy tiz esztendei clevelandi tartózkodása alatt ez az első eset amikor a vidék magyarsága között

megjelent és igéri azt, hogy a jövőben többször fogja ezeket az alkalmakat keresni. Beszéltek még D. Fodor Gyula magyar fogorvos ki családjával együtt jelent meg az ebéden, továbbá Csernik Katalin, Kövesi Mihály, a Szabadság ügynöke, Pfeiffer János az egyház pénztárosa, Németh Gyula, Panyi Sándor és Szapper János. Fodor Oszkár klasszikus muzsikáját, Sinkovics Ilonka magyar nótáit nagy tapsal honorálta a közönség, Papp István két magyar dalt énekelt. Kellemes, szép hangjával zenekíséret nélkül is érvényesült. A kittinő ebédet Muck Mihályné, Pfeiffer Jánosné, Gábor Zsófia, Tisanyai Antalné készítették. A felszolgálat Sajba Pálné, Beckman Henrikné és Szmilek Mártonné teljesítették. Adakoztak az ebéd céljára: Muck Mihályné, Pfeiffer Jánosné, Tarnóczy Árpádné, Mrs. Gábor Zsófia, Prack Ádámné, Szmilek Mártonné, Kórody Józsefné, Németh Gyuláné, Prack Jánosné, Tisanyai Antalné, Sajba Pálné és Beckman Henrikné. Az egyház vezetősége és a Nőegylet ezúton mond hálás köszönetet mindazoknak akik bármivel is hozzájárultak ennek a társas összejövetelnek a sikeréhez. — **NT. BRACHNA GÁBOR** new-yorki lelkésztestvérünk a husvéti ünnepek alatt betegsége miatt nem tartotta meg istentiszteleteit. **Nt. Szabó Sándor** new brunswicki lelkész testvérünk helyettesítette. Amint állapotáról értesültünk, már jobban van. — **A new-yorki ev. magyar egyház** istentiszteleteit vasárnapontént d. u. 3 órakor tartja a 130 East 54-ik utca sarkán levő angol evangélikus templomban. — **A NEW-YORKI** egyház nőegylete április hó első csütörtökjén gyűlést tartott, amelyen nagy lelkesedéssel elhatározták a nőegyleti tagok, hogy tagszerzési mozgalmat indítanak. Ennek érdekében a közel jövőben egy tea délutánt rendeznek, melyen a nőegylet további működését körvonalazzák. — **PITTSBURGHBAN** a Nagyhét szerdáján este bűnbánó istentisztelet volt. Ekkor fejezte be lelkész "Jézus mondásai a kereszten" című sorozatos beszédeit. Nagycsütörtökön a North Sideon Holy Trinity angol ev. templomban volt esti istentisztelet Passió olvasással. Nagypénteken a pittsburghi anyaegyházban volt Passió olvasás. — **A WINDSORI** egyházban a husvéti ünnepek alkalmából a következő hittestvérek adakoztak: Lehoczky Rezsóné virágot és 50 centet, Halász Marie \$1.00, Kankula Andrásné \$1.00, Lancsa János \$1.00, Rajki József \$1.00, Szilveszter Gyula gyertyákat, Segyő Sándor 50 centet, Pavlinyi János urvacsorabort és gyertyákat, Kirst Mathild 50 centet adományoztak. Husvét vasárnapján a gyermekek a Tisztelendő Asszony vezetésével szép énekszámokkal emelte az ünnepi hangulatot. — **A BETHLEHEMI** egyház hírei között a következő jelentést olvassuk: Egyházunk hitbuzgó tagjai úgy virágvasárnapján, valamint husvét vasárnapján nagy szerű tanubizonyságot tettek a bennök élő hitről s egyházunk iránti ragaszkodásukról, amidőn tágas templomunk mindkét alkalommal szüknek bizonyult a hívek befogadására. Külön pótszékeket kellett a templom basementjéből felhozni. Vajha ezen ünnepi áhitat tüze állandóan égne s világítana, hogy az emberek meglássák "a ti világosságokat és dicsőségeteket a ti mennyei Atyátokat." — **JERABEK ISTVÁNNÉ**, a bethlehemi ev. egyház hűséges s buzgó tagját április hó 3-án a Szent Lukács kórházban megoperálták. Az operáció előtt fia, Géza vérét ömlesztették beteg testébe, hogy annál nagyobb legyen az ellenállása s testének ereje. A súlyos operáció után a beteg jobban lett s már ki is került a kórházból s egyelőre Beer Gyula és neje hittestvéreink vendégségét élvezzi s ott a gondos ápolás mellett ereje lassan visszajön. Imáinkat meghallgatta a jó Isten s számunkra megtartotta Istenben hívő nővérünket. Igen sokan látogatták meg a kórházban s elhalmozták szeretetük megnyilatkozásával. Ezúton is hálás köszönetet mond mindenkinek, aki őt meglátogatta és imádkozott érte. — **NAGY ÖRÖMMEL** közöljük a következő new-brunswicki hirt is:

A Nagypénteki és Husvéti szent ünnepeket az egyház tagjai komoly bensőséggel ünnepelték meg. Minden egyes alkalommal a templom az utolsó helyig megtelt az ájtatos hívekkel. Az egyház lelkésze 133 egyháztagnak osztotta ki az Ur szentvacsoráját. Az oltár gyönyörűen fel volt ékesítve virágokkal, melyeket az áldozatos szívű nők ajándékoztak. Névszerint: Molnár Eszter, Mesteri Lina, Sente Teréz, Vig Jánosné, Fliszár Ivánné, Fliszár Mátyásné, Simon Ferencné, Káldy Sándorné, Oltáregylet, Szakáts Józsefné, Mogyoró Imréné, Török Jánosné, Szemanszky Lajosné, Özv. Kecskés Sándorné, Özv. Tóth Lajosné és Takáts Lajosné. — **BELMISSZIÓI VASÁRNAP** volt pittsburghban is április hó 22-én. Ezen a napon a világ összes evangélikus gyülekezeteiben a belmisszió áldásos gondolatával foglalkoznak az összes szószékek és a helyi Belmissziói tevékenységek részére gyűjtést tartanak. Az evangélikus belmissziói hivatal az elmúlt esztendőben sok áldásos és jótékony munkát végzett. Ez az egyesület volt az, mely az egyetemes evangélikus egyház nevében a segélyezéseket végezte, kórházi látogatásokat, börtönökben vallásoktatást vezetett és irányította. Ugyancsak az utóbbi esztendőben munkanélkülieket helyezett el munkába. Ezt az áldásos hatást a környék magyar evangélikussága is érezte segélyezési ügyek elintézésékor, vagy munka szerzési alkalmával. Pittsburghi belmissziói intézményünk évi adminisztratív kvótája 50,000 dollár, melyet a helyi gyülekezetek fedeznek minden esztendőben. Gyülekezetünk híveinek nagyrésze a múltban szépen hozzájárult ezen költségek fedezéséhez. Híadszük, hogy az idén is így volt. A Belmissziói Hivatalnak megbízottja a pittsburghi ev. egyháznál Eszlár András volt. — **PITTSBURGHBAN VIRÁGVASÁRNAPI** istentiszteletünk keretében énekelt hétközi iskoláink gyermekserége. Istentisztelet után szeretet vendégség volt, melyet a szülők szolgáltak fel a gyermekeknek. A gyermekek előadták "Jézus szenvedése" című történetet. Ezen történetben szerepeltek: Simon Albert, Nagy András, Simon Margit, Simon Zoltán, Nagy Annus, Simon Béla, Molnár Eszter, Szakál Margit, Szakál Sanyi, Szakál Ella, Üveges Elemér, Üveges Zoltán, Üveges Rózi, Molnár Edward, Molnár Béla, Szabó Vilma, Holéczy Margit, Holéczy Sanyi, Hudacsek Ilonka és Baráda Lajos. A gyermekek alkalmi bójt és husvét verseket szavaltak és Molnár Gizella zongora kísérete mellett egy pár új magyar gyermek éneket adtak elő. Az ünnepély után a gyermekek husvét cukorkával lettek megajándékozva. Az oltárra Orbán Istvánné helyezett virágot. — **A DETROITI** evangélikus nőegylet derék jegyzőjét **ROSTA SÁNDORNÉT** szép ünnepélyben részesítették az oltáregyesület tagjai születése napja alkalmából. Testületileg jelentek meg az ünnepelt lakásán s jókívánásaikkal mellett szép ajándékokkal halmozták el. Éltesse az Isten még sokáig s legyen a Krisztus életének világossága. — **KÖVÉR SÁMUEL** a new-yorki egyház gondnoka április hó 5-én ünnepelte születési évfordulóját, mely alkalommal ismerősei és barátai szűkkörű összejövetelen fejezték ki jókívánásaikat. Az **ERŐS VÁR** olvasótáborra és szerkesztősége is Isten áldását kéri Kövér Sándor egyházgondnok testvérünk további életére. — **BRACHNA GÁBOR** new yorki lelkész testvérünk ezúton is szeretettel kéri egyháztagjait, hogy hátralékos egyháztagsági díjait szíveskedjenek az egyház pénztárába befizetni az elmaradt husvét adományokkal együtt. — **PITTSBURGHBAN** a nagyhét alatt úgy, mint husvét napján a hívek szép számmal jelentek meg evangélikus testvéreink az Isten házában. Az Ur asztalához is sokan járultak. Legyen Istennek hála azért a lelki felbuzdulásért és azokért a vigasztaló és életadó igékért, melyekkel az isteni kegyelem megajándékozott mindnyájunkat ezekben a napokban. Az ünnepekre az az urvacsorai szent jegyeket Molnár Zoltán és neje adták. — **NEW YORKBAN** Mr. Eric Ernst és Irene Szabó kisleánya

reszesült a kereszttség szentségében, mely alkalommal Jane Irene neveket vett fel. Isten angyalai örökadjenek a kisgyermek lépései és élete felett. Keresztszülők voltak: Mr. és Mrs. Sidoroff. — **ANGOL NYELVŰ** esküvő volt a new-yorki ev. templomban. Mr. Melvin R. Howell és Miss Flora H. Meyer esküdtek egymásnak örök hűséget. Az Ur áldja meg kegyelmesen egybekelésüket. — **DETROITBAN** Kociszki Mihály és neje szül. Szegedy Mária fiacskáját keresztelte meg Nt. Becker Jakab lelkész testvérünk Robert, Don nevekre. Keresztszülők voltak: Szobek György és neje szül. Doszpoly Mária. Isten gazdag áldása legyen az ujszülöttön. — **A NEW YORKI** ev. magyar nőegylet jól sikerült tea estét rendezett a Broadway és 93-ik utcák sarkán levő Advent Lutheran Church egyik helyiségében. — **MAMARONECK, N. Y.**-ban volt a New York Synodnak gyűlése, amelyen többek közt a new-yorki ev. egyházunk templomügye is szóba került. Angol ev. testvéreink minden erejükkel azon vannak, hogy new-yorki testvéreink részére egy állandó templomot biztosítsanak. — **MÁJUS** hó 5-én a new-yorki egyház "Tolya Estélyt" rendez a 69-ik utcai református templom Magyar Termében, melyre egyházunk barátait és pártfogóit szeretettel hívja meg a rendezőség. Belépő jegy 50 cent. — **DETROITBAN** május hó 20-án egyházi piknik lesz a Telegraph Roadon levő kies fekvésű Vértseféle farmon. A piknik iránt nagy az érdeklődés. a **DETROITI** Betegsegélyző Egylet június hó 17-én tartja évi piknikjét a Dix Roadon levő "Zöld Vadász" farmon. Evangélikus Egyletünk piknikjére ezután is felhívjuk mindenkinek szíves figyelmét. — **KERESZTELEÉS** volt Szűcs Gábor és neje szül. Baranyai Julia hittestvéreink családjában. Az ujszülöttet Dr. Stiegler bethlehemi lelkész testvérünk keresztelte meg Pál, Robert nevekre. Keresztszülők voltak Benczik Lajos és neje szül. Kozár Szidónia. Az ur áldja meg az ujszülöttet. Szűcs Gáborné evangélikus nővérünk a vas megyei Ostffyossonyifáról származik. — **A BETHLEHEMI "SION"** magyar ev. egyház ez esztendőben május hó 30-án, jubileumi emlékünnepeknél kezdte meg a nyári piknikek tartását. A piknik helyiség Sheimersvillen van a régi Toy Foundry épületében, melyet ez alkalomra az egész nyári időnyre bérbe vett az egyház a Bethlehem Steel Companytól. A piknikek rendezését az egyház keretében levő, 18 tagból álló vigalmi bizottság intézi. — **PITTSBURGH, PA.** — **BETEGEINK.** Biró Sándorné testvérünk lassan épül fel betegségéből, adja a jó Isten, hogy mielőbb ismét megjelenhessen az Isten házában. Liska Györgyné szintén ágyban fekvő beteg volt a múlt hét folyamán. Már javulóban van. Adjon a jó Isten testi és lelki erősödést betegeinknek. **SZINDARAB MÁJUS 6-ÁN.** Két Luther Ligánk közösen tart egy szindarab-estét, május 6-án este 8 órai kezdettel, 25 centes belépti díj mellett. **Színre kerülnek:** Tóni borotválkozzál meg! Lókura és Kedden délután. Mindhárom mulatságos és szórakoztató szindarab. **ALAPÍTÁSI EMLÉKBANKETT JUNIUS 3-ÁN.** Szokásunkhoz híven az idén is megtartjuk az Alapítási Emlékünnepet, ünnepi istentisztelet és bankett keretében. **A rendező bizottság tagjai:** Molnár András, Holéczy Sámuel, Molnár József ifj. Nagy Béla, Molnár Zoltán, Liska György, Molnár Imre, Némcs Pál, Tóth Béla és Kardos József gondnok. — **NEW BRUNSWICKON** az egyház ifjúsági köre szorgalmasan készül a május 6-án rendezendő "Ezüst Sirály" című operette előadására. — **A BETHLEHEMI** magyar egyház május hó 20-án nagyszabású műsoros Anyák Napját rendez. — **ALLENTOWNBAN** Varga Pálné evangélikus nőtestvérünk vakbél operáción esett át. A műtét sikerült s a beteg újra otthonában van. Isten örökadjék továbbra is felette. — **A NEW YORKI** ev. ifjúsági kör minden kedden este 8 órakor tartja gyűléseit, ahol a magyar nyelvvel, történelemmel és a Bibliával ismerkednek meg a tagok. A múlt hónapban résztvett az ifjúság egy kedélyes és hasz-

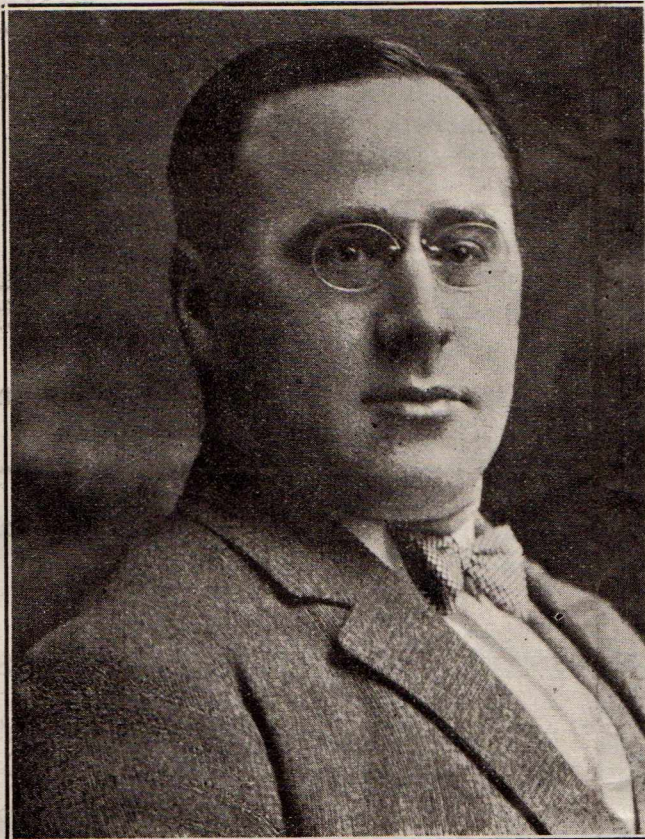
nos kiránduláson, amikor a híres General Baking Company kenyér és sütemény gyárat is meglátogatta. Április hó 24-én pedig egy szórakozó este is volt a sok komoly este után a 73 és Madison utcák sarkán levő St. James Lutheran Church hajlékában. Az este igen sikerült. — **PITTSBURGHBAN** Biró Sándorné, özv. Molnár Sándorné, és özv. Heiszter Károlyné voltak betegek. Imádkoztunk értök. — **WINKLER ISTVÁNNÉ** bethlehemi evangélikus nőtestvérünk Buffaloba utazott el az ottani kórházban beteg fekvő nővéréhez, akinek családja a New York állami Watertownban lakik. Jobbulást kívánunk betegségben szenvedő nőtestvérünknek. — **ELIRIA, OHIOBAN** Ruzsa István lelkésztestvérünk tart havonta istentiszteleteket az ottani evangélikus testvéreknek a Princeton és Sarford Avenue sarkán levő ág. h. ev. angol templomban. — **BUFFALOBAN** a husvéti ünnepek alatt Ruzsa István Oberlin, O.-ban lakó lelkész testvérünk tartotta az istentiszteletet. Ez alkalommal urvacsera is volt. **DETROIT, MICH.** — **FELHÍVÁS A LUTHERÁNUS EGYLET TAGJAIHOZ.** — Tisztelettel értesitem a Lutheránus Egylet volt tagjait, akik az egyletből a rossz gazdasági viszonyok következtében önhibájukon kívül, fizetéseképtelenség miatt, 1930-tól kimaradni kénytelenek voltak, most újból beállhatnak az egyletbe. Ez a kedvezmény körkörülmény nélkül szól a kimaradt tagokra, csak orvosi bizonyítványt kell felmutatniok a visszavételénél. Ezen kedvezmény a júniusi gyűlésig marad érvényben, miért is felkérem a volt tagokat, hogy saját érdekükben cselekedjenek és szerzzék vissza elvesztett tagsági jogaikat. Az Elnök. — **A BETHLEHEMI VEND EVANGÉLIKUS EGYHAZ KÖRÉBŐL.** — Keresztelések. — Gergár Sándor és neje született Fajsz Fánie kis fia János nevet kapta a szent keresztelésben. Keresztszülők voltak: Král Mátyás és neje. Persa István és neje született Szever Ilona Alexander Edward nővre kereszteltetett. Keresztszülők voltak: Poszvár Sándor és neje. Kovács Imre és neje szül. Ballek Lina kis leánya Elsie Christina nevet nyerte a keresztelésben. Keresztszülők voltak: Forté Lajos és neje. Anna Kardos kis fia John névre lett megkeresztelve. Keresztszülők voltak: Ernest Kardos és Mary Kousz. Benke Kálmán és neje szül. Bogár Ella kis fia Kálmán Donnel névre kereszteltetett meg. Keresztszülők voltak: Pesthy Rudolf és neje. — Fényesen sikerült Husvét Bankett. Husvét hétfőjén a bethlehemi vend evangélikus egyház bankettje nemcsak erkölcsileg végződött fényes sikerrel, de az anyagi haszon is elismerésre méltó volt. A tisztaságon 620 dollárt jövedelmezett az egyháznak. — Hálás köszönet a rendezőségnek, a jószívű adakozóknak, munkásoknak és vendégeknek. — Az Egyház ifjúsági köre május vége felé egy nagyszabású szinelőadást fog tartani, melyre a szereplők szorgalmasan készülnek. — Április hó 23-án az egyház missziói nőegylete rendes havi gyűlést tartott, melyen Dr. Stiegler Ernőné, a lelkész neje külmisziói előadást tartott. — A Luther Márton Vend Evang. Betegsegélyző Egylet legutóbbi gyűlésén a belépni szándékozó új tagok részére kedvezményes beállási lehetőségeket határozott. Az egylet 75 cent havi díj ellenében \$8.00 heti betegsegélyt fizet. Az egylet vagyona 24,000 dollár. A Husvéti ünnepekben 475-en járultak az urvacserához a vend evangélikus templomban. — **A "SION" EV. EGYHAZBAN** Április hó 22-ére hirdetett műsoros esténk jól sikerült. Templomunk basement helyisége telve volt közönséggel s a szereplők is a tölük telhető legjobbat adták. Az estét Horváth István gondnok nyitotta meg rövid üdvözlő beszéddel. Utána Dr. Ackerman Jenő bethlehemi magyar orvos tartott igen magas színvonalú s mégis mindenki által megérthető előadást a tuberkolozisról s az ellene való védekezésről, amit a közönség nagy figyelemmel honorált. Az este másik kimagasló pontja a Biró testvérek quartetje utazta a következő összeállításban: Biró Zoltán hegedű, Biró Elemér hegedű, Biró Gi-

zella viola s Biró Margit zongora. Klasszikus zenészműveket adtak elő nagy fegyelmességgel. A közönség e magasabb rendű élvezetet sok tapssal köszönte meg. Jánoshy Ferencnek, a Bethlehemi Híradó kiváló szerkesztőjének revíziós előadása a maga tömörségében s a benne foglalt érveivel mindenki figyelmét lekötötte s maradandó nyomokat hagyott a hallgatóság lelkében. Nagyon kedves jelenet volt Krecsma Juliska szóló éneke, melyet Mr. Joseph Windish és Mr. W. Diehl kísérték hegedűn és zongorán. Kardos Helen, egyházunk orgonistája adott elő zongorán egypár magyar dalt a tőle megszokott ügyességgel s rátermettséggel. Az estének meglepetése Nt. Ormay Jánosné szavalata volt. Két hosszabb verset adott elő nagy átérzéssel s nagy hatással. Ezen értékes program pontok mellett is nagy hatást értek el ifjuságunk azon tagjai, akik az egyfelvonásos bohózatot adták elő. A darabban szereplők voltak: Jerabek Géza, Mészáros Eszter, Sráj János, Beer Lajos, Ifj. Hegedüs Lajos, László József és László János, Mészáros Ferenc, Süle József és Tamásik Mihály. — A program után a közönség együtt maradt s kellemesen töltötte el idejét. A konyhában dolgoztak: Hanzlik Jánosné és Kaky Sándorné. Pénztárnál Horváth István gondnok volt. Ellenőr volt Habakusz István. Lunch ticketeket árult Kaky Sándor. Segített Balázs József, Adakoztak: Sánca Józsefné, Tamásik Mártonné, Nagy Dávidné, Hanzlik Jánosné. Fogadja mindenki fáradozásáért az egyház köszönetét. — **EMLÉKFAK ULTETÉSE.** — Templomunk kertjét körül ültettük jegenye nyárfákkal. A nyárfákat egyházunk tagjai s a gyermekek adományozzák. Aki még venni akar magának emlékfát fizesse be 50 centjét Kovács Ferenchez vagy az egyház lelkészéhez. Az udvar még be nem gyepesített részét is rendbe hozzák egyházunk derék férfi tagjai. Horváth István gondnok vezetése mellett szorgalmasan dolgoztak a múlt héten hogy a tavasz beálltával elvégezzék a szükséges munkálatokat, Pektor Lajos és Bandy Imre farmer testvéreink adtak jó termő földet s Horváth János ajándékozott egy nagy fuvart. Azonkivül Szilágyi Géza és Fiai cég hatalmas truckja hordta a földet Stefkó János testvérünk földjéről. A föld behordásánál s a kert rendbehozásánál a következő testvérek segédkeztek: Császár Antal, Horváth István, Süle Lajos, Nagy Dávid, Kiss Pál, Tóth Vendel, Tóth Lajos, Id. Hegedüs Lajos és ifj. Hegedüs Lajos, Kovács Péter, Süle Pál és Hegedüs József. Horváth Jánosné három szép rózsabokrot ajándékozott. Fogadják az egyház hálás köszönetét. — **HUSVÉTI ADAKOZÁSOK.** — Allentowni Magyar-Vend egyház. Egyházra: Farkas Péter és családja \$2.00, Egy dollárt adtak: László Lajos, Dániel Mihály, Sztruhár Pál, Steier Józsefné, Novák Sándor és cs., Nyemcsek György és cs., ötven centet adtak: Malacsics József és cs., Bokányi Rudolfné, Horváth Mátyásné, Kirinovic József 25c. **LELKÉSZNEK:** Farkas Péter és cs. \$2.00, Egy dollárt adtak: László Lajos, Kirinovic József, Sztruhár Pál, N. N. Milkovic Sándorné, N. N. ötven centet adtak: Küronya József, Fliszár János, Dániel Mihály, Kner Ernőné, Steier Józsefné, Novák Sándor; 25 centet adtak: Malacsics József, Fanny Malacsics, Horváth Mátyásné, Kalamár Józsefné; 15 centet adtak: özv. Bokányi Jácintné; Tíz centet adtak: Nyemcsek János, Nyemcsek József, N. N. Nyemcsek Györgyné, N. N. s Anna Fliszár; N. N. \$2.25. **VIRÁGRA ADAKOZTAK:** Farkas Péter és cs. \$1.00; Novák Sándor és cs. 25c Szvétécz József és cs. 25c Zakócs István és neje 25c Gombócz Teréz 25c Kner Ernőné 25c Horváth Mátyásné 25c Küronya József és cs. 25c Kirinovic József és neje 30c Rogán Károlyné 25c Fliszár János és cs. 25c Kalamár Józsefné 25c Virágra a kis Fliszár Géza kollektált. Bort az Urvacsorához adott Fliszár János. özv. Sámson Lajosné oltári gyertyára adott \$1.50. Nyemcsek György és családja az oltárra virágot ajándékozta. — **PALMERTON-PA. MAGYAR-VEND EGYHÁZ.** Boritékos adományok a

lelkésznek: Jósár gondnok \$5.00, N. N. \$1.00, Dömötör Sándor \$1.00, Berke József \$1.00; Persely \$6.55. Jósár János gondnok az egyházra ajándékozott \$5.00. — **“SION” ELSŐ MAGYAR EV. EGYHÁZ BETHLEHEM, PA.** — Bőjti adományok az egyházra. Egy dollárt adtak: Németh József és cs. Kovács Péter és cs. Varga Józsefné, Bandi Imre, Horváth József, Csulik Pál és neje ifj. \$2.00; Hegedüs Lajos és cs. \$2.00; Egy dollárt adtak: Kálmán Mátyásné, Tóth Imréné, Mrs. Louise Bosák & Family. Tóth Péter, Beer Gyula és cs. Irene Makuvek, László János, Nt. Ormay Jánosné, Varga József, Balázs János és cs. László József, Tóth Vendel és neje, Tóth Gyula és Lajos, E. Bandi, Horváth Jánosné, Smazer Mátyás és cs. Horváth Ferenc, Sánca József, Györkös Gézané, László Pálné, Már György és cs. Sráj János, Tóth Imre, Tóth Imréné, Nagy Ferenc, özv. Hecskó Mihályné, Horváth István és neje, Id. Szedlák János, Helen Kardos, Id. Balázs József, Joó Sándor és neje, Tóth Péter, Habakusz István, Kancsó Józsefné, Nagy Dávid és cs. Nagy Juliska; ötven centet adtak: Bujcs Józsefné, Bujcs Irén, Sráj Kálmán, Szakály Ferencné, ifj. Balázs József és neje, Hanzlik János és neje, Hegyi Ferencné, Hegyi Ferenc, Kovács József és cs. Császár Antalné, Császár Antal, Szakály Katalin, Winkler Ferencné; 25 centet adtak: Hanzlik Julia, Hanzlik Pál, Nagy Jolán, Nagy Lajos, Tóth Józsefné, Tóth József, Mrs. Varga; Tóth Sándor 30c Mertus Lajos 10c Winkler István \$1.00. **HUSVÉTI ADOMÁNYOK BORITÉKBAN.** — Egy dollárt adtak: Németh József és cs. özv. Hecskó Mihályné, Id. Balázs József, Hegyi Ferenc és neje, Id. Szedlák János, Habakusz István, Velekey Jánosné, Mészáros Sándor és cs. Pektor Lajos, Kovács Péter és cs. Sánca József és neje, Nagy Dávid és cs. Farkas Károly, Nt. Ormay Jánosné, Szalay István, Már György és cs. Horváth Anna, Hanzlik János és cs. Hegedüs József és cs. Horváth István és neje; ötven centet adtak: Id. Szedlák Jánosné, Kovács József, Bosák Pál, Kaki Sándor, Tóth Péterné, Kancsó Józsefné, Szedlák Jánosné, Gerencsér Mátyásné, N. N.; Molnár Sándorné 75c Huszonöt centet adtak: Nagy Juliska, Mészáros János, Sánca Irén, Prelog Lajos, Illés Lidia, Winkler Ferencné, Tóth Lajos, N. N. Illés Kálmán 30c Balázs János \$1.00. Csulik Jánosné 50 cent, Csulik János 50 cent, László János 50 cent. Nagy Ferenc és cs. \$1.00, Beer Gyula és cs. \$1.00, Hegedüs Lajos és cs. \$2.00, Winkler István és cs. \$1.00, Bujcs József és cs. \$1.00. — Husvétkor az oltárra virágot helyeztek: Miss Helen Kardos, özv. Hecskó Mihályné, Horváth Jánosné, Habakusz Istvánné. — Az Urvacsorai persely \$10.40 volt. Az urvacsorához a bort Horváth István adományozta. — **HUSVÉTI PÉNZBELI ADOMÁNYOK AZ EGYHÁZRA NEW BRUNSWICKON.** — \$10.00: Gyümölcs József. \$5.00: Szabó Irén, Cseh Gergely, Kenyő József. \$3.00: Takáts Lajos, Id. Kovács Lajos. \$2.00: Tóth György, Mihály Pál, Szenté Teréz, Vig Jánosné, Kiss Sándor, Bozay Miklós, özv. Benkó S.-né, Gáspár Anna, Vasváry Miklós, Vasváry Lajos, Vasváry János, Kovács Károly, Káldi Sándor, Meszits Józsefné, Varga Imréné, Sloboda Istvánné, Wallner Mihály, Fliszár Iván, Verbóvzsky János, Szakáts József. Egy dollárt adtak: Géressy Lajos, Kovács Kálmán, özv. Beráian Istvánné, Vincze Sándor, Sági Sándor, Tóth Lajosné, Szür Istvánné, özv. Vasváry Mihályné, Ihasz István, Pintér Jánosné, Kovács Dánielné, Erdélyi Jánosné, Molnár J. Csarny Juliska, Zsámboky Sándor, Fliszár Mariska, Szabó Istvánné, Torna Józsefné, Gulyás Ferenc, Dömölki József, Szabó Géza, Papp Gyula, Mozgay Imre, Bartos Károly, Fodor Gyula, Markó Imre, Mészáros Károly, Kovács Károlyné, Szabó Imre, Csete György, Varga József, Takáts J. özv. Findra Jánosné, Buthy Kálmán ifju. Pathnek Svoran, Varga Emil, Névtelen \$4.20. A Nagypénteki és Husvét ünnepi perselypénz 29.30. Az egyház ez uton is hálás köszönetet mond egy virágokért, mint a pénzbeli

adományokért. A jóságos Isten áldja meg a jószívű adakozókat és szíves adományukat! — A PITTSBURGHI egyház adományainak nyugtázása: A husvéti ünnepkörben a következő ünnepi adományok folytak be: Oltár Egylet \$55.00, Luther Márton Ifjúsági Egylet \$25.00, Hétközi Iskolák Pénztára \$5.65, Liska György és neje \$5.00, 3—3 dollárt: Eszlári András és családja, Varga András, Tóth Pál és családja, Louis de Markus és családja, 2—2 dollárt: Balázs Lajos és családja, Accipiter Sámuel, Tóth Katalin, Szenté Ferenc és családja, Köteles Albertné, Molnár Lajos és családja, 1—1 dollárt: Óhegyi János, Molnár András, Molnár Zoltán és neje, Üveges Pál és neje, Nagy Margitka, Papp Sándor, Papp Sándorné, Takács Sándor és neje, Kucser Olga, Kardos József, Miller Jánosné, öz. Kozma Józsefné; Bulacsek Tamásné, Kish Lajos és neje, Németh Sándor, ifj. Hronyecz István és neje, id. Molnár József és családja, 50—50 centet: Takács Miklósné, Dénes Lajosné, Nagy József, Takács Miklós, Triebel Mihályné. Hálás köszönettel nyugtázzuk mindezen adományokat. Husvétü adományok összege 167.25. A boríték-rendszer első félévi kimutatása: Ifj. Molnár József 22.00, Ifj. Molnár Józsefné 9.50, Üveges Pál 13.50, Üveges Pálné 15.50, Nagy Andrásné 13.50, Nagy András 13.50, Nagy Béla 8.40, Nagy Béláné 8.05, Pető István 6.75, Pető Istvánné 2.70, id. Molnár József 13.50, id. Molnár Józsefné 13.50, Molnár Gyula 6.60, Molnár Zoltán 13.50, Molnár Zoltánné 13.50, Molnár Lajos 13.50, Simon József 10.40, Molnár Lajosné 13.50, Molnár Rudolf 2.00, Molnár László 2.70, Molnár Gizella 1.35, Simon Józsefné 10.80, Ifj. Simon József 1.35, Simon Irén 1.35, Tóth Pál 8.25, Tóth Pál-

né 10.25, Tóth Béla 5.30, Molnár András 13.00, Üveges Lajosné .50, Biró Sándorné 9.00, Biró Ilonka 6.75, Tóth Katalin 3.00, Kozma Józsefné 3.25, Óhegyi János 4.90, Liska Györgyné 13.50, Liska György 11.50, Liska Elemér 1.35, Melich András 12.00, Nemes Pál 13.50, Nemes Pálné 13.50, Szakál Lajosné 9.11, Molnár Béláné 8.25, Szekeres János 5.25, Kardos Lenke .40, Ternay Lina 3.25, Bugár József 4.50, Nagy Lajos 6.50, Holéczy Sámuel (Hazelwood) 7.00, Péntek Mihály 15.00, Kardos Imréné 8.40, Halász Jánosné 9.25, Holéczy Sámuel (North Side) 9.50, Barázda Lajosné 7.00, Baloghi József 8.00, Baloghi Flóra 4.00, Lipóczky András 2.60, Petró Istvánné 4.40, Németh Albert 3.25, Molnár Imre 13.50, Kucser Lajos 10.00, Hudacsek Pál 10.00, Kardos József 8.40, Miller Jánosné 2.70, Szekeres Jánosné 5.25, Uhrinyák István 13.50, Csizy Józsefné 5.20, Zimmermann György 6.00, Albinyi András 2.00, Nt. Leffler Andorné 13.00, Treiber Mihályné 6.25, Diszpiter Zsuzsika .30, Szenté Ferenc 20.00, öz. Molnár Sándorné 5.00 dollárt. Mindezen adományokat hálás szívvvel nyugtázzuk. Köszönjük azt a kitartó és áldozatos önkéntes adakozást, mely megnyilvánul hiveink részéről. Szabad legyen ez uton is felhívni a hívek figyelmét arra, hogy statisztikusunk Molnár László postakártyán fog mindenkit tudatni, hogy a félévi megajánlott összegből mennyivel vannak hátralékban, vagy felülfizetve. Téves nyugtázás esetén szíveskedjenek a statisztikust értesíteni. — A BETHLEHEMI "Sion" Magyar Egyház május hó 30-án, Decoration Daykor ünnepi megalakulásának hét éves jubileumát.

BIZTOSITSA

UGY ÖNMAGÁT, MINT KEDVES
CSALÁDJA TAGJAIT, BETEGSÉG,
HALÁLESET S BALESÉTRE, AMIG
NEM KÉSŐ.

—000—

Bármilyen biztosítási esetben
és kérdésben szívesen állok
mindenkinek rendelkezésére s
részletes felvilágosítást adok.
Forduljon bizalommal hozzám.

Marossy József

a Prudential Insurance Company
Assistant Superintendense

Bethlehem, Pa.

Telephone 1588

AZ "ERŐS VÁR"

szerkesztősége és kiadóhivatala:

938 East Fourth Street, Bethlehem, Pa.

Minden előfizetés, hirdetés s a lap szelle-
mi részére vonatkozó közlemények a kö-
vetkező címre küldendők:

REV. JOHN ORMAY

938 E. Fourth Street, Bethlehem, Pa.

Az Erős Vár anyaggyűjtését minden hó-
nap 20-án zárjuk.

Phone 4913

Este is nyitva.

DR. MARCUS CARR

FOGORVOS

Olesó árak. Minden munka jótállás mellett
Női segédlet.A New és 4-ik utcák sarkán,
Bethlehem, Pa.Minden házi asszony szives figyelmébe
ajánlja dusan felszerelt raktárát**KORPICS JÓZSEF**

rőfös és rövidáru kereskedő

705-707 E. FOURTH STREET
BETHLEHEM, PA.

Phone 4375-R

Pontos kiszolgálás. Jó áru Olesó árak.

Vesziünk mindennemű régi aranyat és
ezüstöt. Készpénzt fizetünk.

Minden javítási munka jótállás mellett.

DOMINICO MARZONELLO

Szakképzett órás és ékszerész.

Elvállal minden zseb-, falióra és ékszer
javítást jutányos áron.

727 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

Ha autójának bármilyen kis baja van,
keresse fel a**HOLLETZ'S GARAGE-ot**Tulajdonos: **Holletz Ferenc.**Általános autó javítás és vontatás.
Gyors és pontos kiszolgálás.

MINDEN MUNKÁÉRT JÓTALLOK.

1177 East Third Street, Bethlehem, Pa.
Phone 5840BÁRMILYEN HIVATALOS ÜGYBEN
keresse fel**GEORGE J. RUYAK**

ÁLLAMI KÖZJEGYZŐT.

Általános tűz és baleset biztosítás.
Tanácsot ingyen ad.503 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Phone 253Tökéletes fogorvosi kiszolgálás olyan árak
mellett, amelyek az Ön keresé-
téhez aránylanak.**DR. SPECTOR**Dr. H. N. Shor volt üzletvezetője és most
utóda. — Tanács és orvosi vizsgálat ideje
Öntől függ.9 East Fourth Street, Bethlehem, Pa.
Phone 5307

Phone 5532 Autó vontatás éjjel-nappal

J. CALVIN NOLL

SZAKKÉPZETT AUTÓ MECHANIKUS

Auto olajozás, zsirozás, battery szolgálat,
gasolin állomás. — Mindennemű olajok.

Éjjeli parkolás — Éjjel-nappal nyitva.

1519 E. 4th Street Bethlehem, Pa.

MÁJUS hó 15-én, az előválasztáson ellenjelölt nélkül kerül be a jelölésbe

WARREN R. ROBERTS

ÁLLAMI SZENÁTOR

KÖZISMERT S KÖZKEDVELT BETHLEHEMI LAKOS

Mr. Roberts újra pályázik az állami szenátori magas tisztségre s azt a szavazó polgárok bizalmából újra el is nyeri.

Northampton megye méltóképen volt képviselve Harrisburgban, Pennsylvania állam fővárosában Hon. Senátor **Warren R. Roberts** személyében, aki teljes erejéből azon volt mindég, hogy a törvényhozásban a szociális igazság és humanizmus érvényesüljön. — A Szenátort minden társadalmi réteghez tartozó ember egyformán nagyrabecsüli, mert bármennyire is elfoglalt ember a Szenátor, arra mindig volt ideje, hogy a segélyért és tanácsért hozzá folyamodón segítsen.

Szenátor Robertsnek a szenátusba való **ujra** megválasztása a Felső Ház egyik legkimagaslóbb személyévé avatja, ami nagyszerű alkalmat ad nekik arra, hogy nagyobb solgálatot tehessen nemcsak Northampton megyének, hanem magának az Államnak is. Minden bethlehemi és Lehigh völgyi testvérünk ezen kiváló evangélikus férfiura szavazzon, hogy Senátor Warren R. Roberts újra a mi kiküldöttünk legyen.

NAGYON SOK EMBERNEK KEDVELT HÁZI SÖRE

A

SUPREME

SÖR

MEGRENDELHETŐ:

South Bethlehem Brewing Company

Telephone 2600

**MAJUS 15-ÉN LESZNEK AZ ELŐ-
VÁLASZTÁSOK,**

amikor Ön is szavazni fog!

Reméljük, hogy minden igaz magyarszár-
mazásu szavazó polgár értékelni fogja

HON. FRANCIS E. WALTER

jelenlegi CONGRESSMAN-ünk munkáját,
aki másfél éves hűséges szolgálatával az
Elnök mellé állt mindenkoron és a mun-
kásságnak érdekeit szolgálta minden
egyestével.

SAVAZZON A SAJÁT ÉRDEKÉBEN,
AMIKOR UJBÓL JELÖLTETI

FRANCIS E. WALTER - T

Alsóházi Képviselőnek!

Közeledik május hó 15-ike,

amikor minden öntudatos amerikai polgár
szavazni fog s tudja, hogy ki az az érde-
mes férfiú, akiben bizalma van s rászavaz.

Ilyen közbizalmat kiérdemelt érdemes
polgár Bethlehem városában

MR. WILLIAM SINWELL

aki a május 15-iki előválasztáson arra kéri
polgártársait, hogy amint eddig, ezután is
legyenek hozzá bizalommal s álljanak
mellé, hogy a **GENERAL ASSEMBLY**
állást, melyet eddig is olyan hűséggel töl-
tött be, **UJRA** elnyerhesse s tovább szol-
gálhassa a közérdeket.

MR. SINWELL a mi evangélikus testvé-
rünk, azért mi mindnáján szavazzunk rá.

**ITT A TAVASZ! A VETÉS IDEJE
ELÉRKEZETT!**

JÓL VÁLOGASSA MEG VETŐMAGJÁT

A híres **BURPEE'S LEGJOBB MAGVAI**
kaphatók

SNYDER'S DRUG STORE-ban

A 4-IK és NEW UTCAK SARKÁN
BETHLEHEM, PA.

Hozza orvosi receptjét hozzánk!

Mi pontosan és lelkiismeretesen elkészítünk
minden orvosi rendelést. — Kívánságára
házhoz szállítjuk.

Telefonszámok: 1559 és 9066

**A Lehigh Völgyi Egyházak és
Egyletek szives figyelmébe!**

Ha Ön a nyári piknikeken és mulatságo-
kon saját együletének vagy egyházának
biztos hasznót akar, — úgy keresse fel a

LEHIGH NOVELTY SALES CO.-t

330 N. EIGHTH ST., ALLENTOWN, PA.

Phone 8707

Sorsolási módszerekben és bazárok rendezésében specialisták vagyunk.

Minden árut bizományba adunk.

KOCKÁZAT NINCS.

Felvilágosítást ingyen adunk.

Az allentowni magyar és vend közönség
szives figyelmébe ajánlom

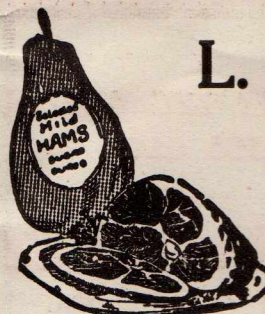
**TEMETKEZÉSI ÉS BALZSAMOZÓ
INTÉZETEMET**

ERNEST B. ZIMMERMAN

Okleveles Balzsamozó és Temetés Rendező
ÁRAIM VERSENYKÉPESEK

818 Walnut Street,
Allentown, Pa.
Phone 2-5524

Catherine Zimmerman
Walter Gehringer
Gilbert Keller
Roy McGorry

L. Milkovics

MEAT MARKET

Canned Goods and
Green Goods

348 LEHIGH ST., ALLENTOWN, PA.
Phone 2-9322

A LEGJOBB BESZERZÉSI FORRÁS

LEHIGH STATIONERY CO.

iroda felszerelés és papirkereskedése

14 W. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Phone 1284

Szolid árak, jó áruk. Pontos kiszolgálás.

COMPLIMENTS OF

CHARLES GREENSTEIN

ALDERMAN

857 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Office Phone 1810 — Res. Phone 5853

Óvja egészségét! A rendszeres tejivással
megelőzi a betegséget.

ORTWEIN'S DAIRY

Modern, villanyerőre berendezett tele-
pünk tejtermékeiért szavatos-
ságot vállalunk.

1337 E. 4th ST. BETHLEHEM, PA.
Phone 6040

A bethleheми magyarság közismert és
közkedvelt vegyeskereskedése

TONY KOVACS

GROCERY ÜZLETE

A hirs "Tru Blu" Sör lerakata. Szóda,
és Szalcer rendeléseket elfogadunk. Ren-
deléseket házhoz szállítunk. Olcsó árak.

836 E. Fifth Street Bethlehem, Pa.
Phone 1764

Telephone 1689

H. A. CONAHAN

Temetés Rendező és Balzsamozó

A bethleheми magyarság szives figyelmé-
be ajánlom koporsó raktáramat s temetési
felszereléseimet. Mielőtt máshova megy,
hogy kedves halottjának megadja a vég-
tisztességet, érdeklődjön áraim iránt.

413 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

Telephone 2-7794

BEER
Wines & Liquors

HOME COOKING

PENNSYLVANIA RESTAURANT

FANNIE E. KRECSMA, Prop.

514 Turner Street Allentown, Pa.

**A LEHIGH VÖLGY LEGNAGYOBB
HUSSZÁLLÍTÓ CÉGE**

Arbogast & Bastian Co.

A legjobb Disznó- és Marhahus készítmények kaphatók nagyban és kicsinyben.

A mindig friss árut egyenesen a nagy vágóhidról szállítják.

A legfinomabb

SONKA, SZALONNA és ZSIR.

Az Egyesült Államok Kormányának Felügyelete Alatt.

Kérje kereskedőjétől az **Arbogast and Bastian Co.** készítményeit.

A bethlehemi South Side legnagyobb modernül berendezett Grocery és husnemű üzlete.

STEPHEN GERGITS

802 E. FIFTH ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone 1195

Üzletében a legjobb minőségű fűszer, élelmiszer és csemegeáruk a legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Kenyérsütésre, főzéshez minden háziasszony a híres

"FRITCH'S BEST" LISZTET
használja.

FRITCH MILLING COMPANY

Main & River Sts. Bethlehem, Pa.
Telephone 2717

Aprójószágnak való eledel legolesőbb beszerzési forrása.

Ha már elhatározta, hogy Rádiót vesz,
ne felejtse el ezt a nevet:

"PHILCO"

Mindenkinek lehet rádiója, ha hetenként csak egy dollárt fizet. A **Philco** világhírű rádió \$20.00-tól feljebb kapható. Kívánságára készséggel adunk próba rádiókat.

Phillips Music Store

24 E. THIRD ST., BETHLEHEM, PA.
Phone 2551

Telephone 2758-J

FRANCIS J. CONNELL

Temetés Rendező és Balzsamozó

427 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

A legjutányosabb áron végez temetéseket és halott balzsamozást.

Szén épületanyag, homok, kavics és més: szükségletét szerezze be nálunk. Mindent lelkiismeretes pontossággal házhoz szállítunk.

A világhírű **Hazle Brook Coal Co.** egyedi elárusítója.

GÉZA SZILÁGYI AND SONS

1414 E. 4th STREET, BETHLEHEM, PA.
Phone 3721

Telephone 4212

KRICKS BAKING COMPANY

BETHLEHEM, PA.

kenyere a legjobbak közé tartozik. Mindennemű friss péksütemények és torták állandóan kaphatók. Kávé és tea süteményeink utólérhetetlenek.

Grocerysétől **KRICKS** süteményt kérjen!